

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor:
Alojz Janežič, Marjan Kolar,
Frančiška Korošec,
Ivanka Prislan, Jože Sater

Odgovorni urednik:
Marjan Kolar
Telefon 86 031, int. 304

Tiska CGP Mariborski tisk
Maribor

Glasilo je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

Pripravljeni na volitve

Na izvedbo letošnjih skupščinskih volitev smo pripravljani. V tem času potekajo še zadnje priprave. Kako pa smo se pripravili na volitve, nam je povedal sekretar OK SZDL Ravne Filip Jelen.

»Volitve, ki jih pripravljamo in ki jih bomo izvedli 9. marca v TOZD in 12. marca po krajevnih skupnostih, so ene letošnjih primarnih družbenopolitičnih nalog. S tem pričnemo drugo mandatno dobo delegatskega sistema v vseh sredinah odločanja. Če je že v prejšnjem mandatno dobo delegatskega sistema bilo značilno, da smo ta sistem uveljavili ter zanj iskali najboljše oblike in metode dela, moramo v drugi mandatni dobi uveljaviti dosledno odločanje in mora biti v ospredju kvalitetna vsebina delegatskega dela.

Na volitve smo se začeli pripravljati zelo zgodaj. V naši občini so se predpriprave začele s

pripravami ocen dosedanjega skupščinskega sistema, delovanja SIS in KS. Te ocene so služile za pripravo postopkov, ki sedaj tečejo. Pri tem mislim na kadrovske priprave in priprave postopka evidentiranja, predkandidacijski in kandidacijski postopek ter izvedbo volitev, pa tudi konstituiranje skupščine občine in SIS. To aktivnost zelo široko zastavljamo, čeprav ne prehajamo na bistveno drugačno organiziranost delegatskega sistema v občini. Pri nas ne gre za nov koncept volitev posebnih delegacij za SIS, ker smo te že imeli. Gre pa za to, da dosedanjega dodelamo in dopolnimo, tako da bo sleherni delavec in občan v njem lahko v največji meri sodeloval. In ne nazadnje: volitve, ki jih pripravljamo, sodijo v predkongresne priprave, saj bomo z uspešno izvedbo te akcije pokazali, kako bogata, humana in

socialistično napredno usmerjena je naša družba pod vodstvom svoje avantgarde, ZK.

Ceprav postopek evidentiranja nikoli ni končan, saj je to nepretrgani proces stalnih kadrovskih priprav, pa smo evidentiranje za sedanje volitve večji del končali. Pri tem postopku bi morali spoznati, da to opravilo ni namenjeno izključno za določene funkcije. Kadrovske priprave terjajo sprotno spremljanje in ocenjevanje ljudi, ki sprejemajo določeno funkcijo. Pri nas pa je žal to delo še vedno zelo zanemarjeno v družbenopolitičnih organizacijah, zato radi evidentiramo »tik pred zdajci« in tako nimamo celovite slike potreb in možnosti ter se v postopek ne vključijo vsi, ki so za kadrovske politiko evidentiranja zadolženi. V pripravah teh volitev smo evidentirali prek 8000 možnih kandidatov za delegate družbenopolitičnih skupnostih in SIS. Pri tem pa moramo vedeti, da bomo kadrovali delegate tudi v tistih naših TOZD, ki nimajo svojih delegacij in se združujejo v konference.

Kakšne napotke bi dal občanom pred vstopom na volišča? Najprej bi poudaril, da se naše volitve bistveno razlikujejo od zadnjih parlamentarnih volitev v tem, da celovito sodelujemo v pripravah nanje. Na zborih potrjujemo evidentirane možne kandidate

ter tudi prve liste možnih kandidatov in na koncu delavci na temeljnih kandidacijskih konferencah sprejemajo svojo listo kandidatov. Na tak način imajo delavci kar trikratno možnost posredovanja ter je glasovanje na volišču samo tajna potrditev že prej usklajenih stališč in predlogov. Zato se zavzemamo za zaključene kandidatne liste, kar pa ne pomeni, da so liste zaprte, saj ni izvoljen nihče, ki ni dobil polovice glasov. Seveda pa bi morali skrbeti, da bodo delavci čim bolj sodelovali na teh predhodnih zborih.

Ker je prisotnost na volitvah ustavna pravica in dolžnost, verjetno ni treba posebej poudarjati pomena volilne navzočnosti. Delavci in občani lahko veliko storimo, saj je medsebojna vzpodbuda najboljše akcija za polnoštevilno navzočnost na volitvah. Med vami so tudi tisti mladinci, ki bodo tokrat prvič stopili na volišča in bo to zanje prvo uveljavljanje pravic, ki jih daje ustava.

Na kraju bi opozoril vse tiste, ki ste se v zadnjem času preselili iz svojega starega bivališča in niste prijavi novega na matičnem uradu, da to storite takoj, kajti na tak način boste volili blizu svojega doma ter tudi na voliščih ne bo prišlo do nepotrebnega iskanja po volilnih spiskih.

Franc Rotar

Občni zbor konference sindikata

Aktivnost sindikalnih organizacij železarne Ravne je med drugim tudi ta, da so se sindikati že v prejšnjih treh temeljnih organizacijah združenega dela organizirali v več osnovnih organizacij in tako politično pripravili vse možnosti za spremenjeno samoupravno organiziranost. Že v letu 1976 smo formirali samoupravne organe in celotno organiziranost v zdajšnjih temeljnih organizacijah in treh delovnih skupnostih. V mesecu marcu v preteklem letu pa smo izvolili samoupravne organe na nivoju delovne organizacije in sestavljene organizacije združenega dela Slovenske železarne. Seveda smo sindikati morali izvesti celoten predkandidacijski in volilni postopek za izvolitev delegatov v delavske svete, odbore in posamezne komisije. Ta aktivnost je bila koordinirana z drugimi družbenopolitičnimi or-

ganizacijami in lahko ugotovimo, da je v celoti uspela. Sledilo je obdobje, ki ga lahko imenujemo drugega, ker smo sprejemali temeljne akte, tako sporazum o združitvi v delovno organizacijo oziroma temeljno organizacijo, statute tozдов in delovne organizacije in seveda akt o razdelitvi premoženja. V letu 1976 smo prav tako sprejeli sicer dolgo nastajajoči sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Ta sporazum je že vseboval določene elemente, ki jih je pozneje prinesel zakon o združenem delu in tako je bilo olajšano delo, ko smo morali dokončno urediti nagrajevanje po delu.

Značilno za sedanje obdobje je, da smo pričeli z uveljavljanjem teh statusnih dokumentov v praksi in smo tik pred sprejemom posameznih samoupravnih sporazumov (Nadaljevanje na 2. strani)

Za normo in kvaliteto

(Nadaljevanje s 1. strani)
 mov, ki urejajo dohodkovne odnose med tozdi, trgovino in drugimi članicami SOZD Slovenske železarne. Tudi na področju finančnega poslovanja tečejo razprave o vsebini in obliki organiziranosti finančnega poslovanja v delovni organizaciji. Predvsem sta tu dve vprašanji: ali bomo imeli posebno finančno službo ali interno banko? Vsa stališča se nagibajo k temu, da bi prešli na lastno interno banko, seveda pa to pogojuje, da moramo imeti posebne samoupravne organe.

Sindikalne organizacije železarne Ravne so se pravočasno vključile v priprave na volitve, ki bodo v začetku marca letos. S fazo evidentiranja smo lahko v celoti zadovoljni, saj je bilo skupno evidentiranih okoli 1300 delavcev tako za temeljne delegacije kot za posamezne samoupravne interesne skupnosti. Struktura evidentiranih kandidatov v celoti ustreza strukturi zaposlenih delavcev železarne Ravne. V nekaterih osnovnih organizacijah so evidentirali premajhno število kandidatov in so seveda v predkandidacijskem postopku morali dodatno evidentirati določeno število kandidatov. S predkandidacijskimi in kandidacijskimi postopki smo lahko v celoti v železarni zadovoljni, čeravno opažamo, da se nekatere strukture delavcev nečje vključevati oziroma sprejemati odgovornih nalog v našem samoupravnem sistemu. Ugotavljamo tudi, da nekateri delavci niso hoteli podpisati izjav in so odklanjali kandidaturu za delo v posamezni delegaciji. Ta pojav ni zajel večjega števila delavcev in ga ne moremo posploševati. V sredinah, kjer pa so bili taki primeri, je nujno, da izvršni odbori osnovnih organizacij v sodelovanju z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami ocenijo, zakaj je do takšnih primerov prišlo in se tudi s posamezniki odkrito pogovorijo, kje so vzroki za oklonitev dela v delegaciji oziroma da bi delali kot delegati.

Sindikati smo posvečali pozornost delovanju samoupravne delavske kontrole v tozdih in tudi v delovni organizaciji. Žal pa ugotavljamo, da delavska kontrola še ni v celoti zaživela tako, kot je to opredeljeno v naših aktih in kot si želimo. Zevedamo se, da število sej posameznih komisij in tudi odbora delavske kontrole še ni merilo aktivnosti in delovanja, a je pogoj, da lahko delavska kontrola uspešno dela. Zato bomo morali v prihodnjem obdobju posvečati več pozornosti delovanju delavske kontrole in ustvariti vse možnosti za vsebinsko, akcijsko in učinkovito delovanje organov delavske kontrole v železarni.

Delovni človek je temeljni subjekt celotne družbene reprodukcije in ima kot tak pravico v združenem delu delati s sredstvi družbene reprodukcije, ki so družbena last. Zato moramo storiti več, da bo delavec v celoti odločal o celotnem dohodku, o sočasnosti odločanja o vseh potrebah, tako o osebnih, skupni in splošni porabi, kot tudi o investicijah, akumulaciji in rezervah. Naloga sindikalnih organizacij je, da zagotovi delavcem pogoje, da bodo lahko samo oni odločali o sredstvih, ki jih ustvarjajo, in se dogovarjali, v katera področja bodo del dohodka združevali in vlagali.

Celoten sistem delovanja dele-

gatskega sistema moramo v letošnjem letu tudi normativno urediti, ker ugotavljamo, da v naših samoupravnih splošnih aktih nismo normirali pogojev za delovanje delegacij in njihovih članov. Ocenjujemo, da smo v celoti že dojeli funkcioniranje in potrebo po delegatskem delovanju in tudi ugotovili, da je to interes in potreba našega celotnega kolektiva. V posameznih interesnih skupnostih, kjer se gospodari tudi z velikimi sredstvi, pa ugotavljamo, da železarna nima resničnega delegatskega vpliva na trošenje oziroma sočasno plansko uporabo teh sredstev. Formalno imamo v teh interesnih skupnostih delegate, ki pa niti ne vedo, kje in kdo jim je delegatska baza in opravljajo več ali manj odborniško oziroma poslansko funkcijo. Za takšno delovanje delegatov smo odgovorni v prvi vrsti sindikati, ustrezne službe in moramo zastaviti vse sile, da se odnos in delovanje teh delegatov spremeni. V teh samoupravnih interesnih skupnostih se še vedno čuti star način delovanja in seveda je tudi odločanje velikokrat osebno in večkrat ni v interesu širših množic.

Tudi za sedanje obdobje je značilno, da smo člani družbenopolitičnih organizacij bili premalo prisotni ali pa skoraj nič pri nastajanju posameznih samoupravnih aktov in drugih sklepov, ki so bili pozneje obravnavani na zborih delavcev ali na ustreznem samoupravnem organu. Smatramo, da v letošnjem letu moramo delovati tako, da bomo v fazi nastajanja posameznega predloga veliko bolj prisotni, kot smo bili sedaj, ker le tako bo takšen predlog vseboval elemente, ki so bili izoblikovani na občnih zborih ali konferencah oz. bo predlog središne, ki ga bo pozneje sprejemala. Najpomembnejša je faza nastajanja posameznega samoupravnega akta oziroma predloga, pa naj bo to o razdelitvi sredstev sklada skupne porabe ali posameznih sporazumov in pravilnikov. Druga faza je tako imenovana razprava o posameznih predlogih in sprejemanje tega predloga. Za to fazo smatramo, da ni toliko pomembno, če so samoupravljavci aktivno sodelovali pri nastajanju predloga. V tej fazi sprejemamo oziroma se dogovarjamo z ostalimi delavci o predlogu. Zato niso potrebne dolgovne in utrujajoče razlage in inštrukcije za tolmačenje, ampak je to faza potrjevanja oziroma usklajevanja prve faze. Sledi obdobje oziroma čas, ki je tudi izredno pomemben, kako se posamezen sklep oziroma akt v samoupravni praksi realizira in izvaja. Ta tretja faza je približno enaka kot prva, našo nedoslednost pa potrjuje praksa, ker smo sprejeli vrsto dobrih sklepov in aktov in jih v praksi v celoti ne izvajamo. Zato moramo biti sindikati tisti, ki bomo s svojim delom zagotavljali učinkovito, dosledno in uspešno delovanje na vseh področjih našega dela in življenja.

Če želimo delovati uspešno, je pogoj, da sistem informiranja in planiranja v celoti izvajamo tako, kot imamo zapisano v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo. Oblike informiranja moramo nenehno posodabljanje, prav tako morajo postati naša potreba in odgovornost za čim boljše in učinkovito gospodarjenje.

To je samo nekaj področij, o katerih bo govor na občnem zboru konference osnovnih organizacij sindikata železarne Ravne, ki bo 4. marca, ob 9. uri, v kavarni Doma železarjev. V prejšnji številki Informativnega fužinarja je bilo podano poročilo o delu sindikalnih organizacij, tako da se je članstvo lahko seznanilo s ce-

lotnim delovanjem osnovnih organizacij in sveta indikatorja. Naša želja je, da delegati konference prek izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata prispevajo svoj delež v razpravi in tako aktivno sodelujejo pri dokončnem oblikovanju sklepov in stališč z občnega zbora.

Anton Polanc

Kako izpolnjujemo planske obveznosti

Ob času priprave tega poročila je bil načrt skupne in blagovne proizvodnje že sprejet (s politiko uresničevanja gospodarskega načrta za leto 1978), načrt eksterne realizacije pa je bil kot sestavni del celotnega gospodarskega načrta v razpravi. Tako smo proiz-

vodne dosežke lahko primerjali s sprejetimi načrti, vrednost prodanih izdelkov pa s predlogom načrta, ki ob sprejemu verjetno ne bo doživel bistvenih sprememb.

Proizvodnja in prodaja v januarju:

TOZD	Odstotek doseganja načrtovane		
	skupne proizvodnje	odpreme	fakturirane eksterne realizacije
jeklarna	100,6	—	—
jeklolivarna	99,5	73,4	67,8
valjarna	102,5	87,8	97,1
kovačnica	92,8	107,2	97,3
jeklovlek	79,9	77,5	69,7
stroji in deli	70,1	67,7	63,5
industrijski noži	29,2	52,6	66,8
pnevmatični stroji	112,0	104,0	89,4
vzmetarna	91,6	86,4	90,8
rezalno orodje	90,9	59,1	83,3
Delovna organizacija	99,9	87,4	82,7

V gornji prikaz ni vključena TOZD Kovinarstvo Ljubno, ker zanj v času poročanja še nismo imeli potrebnih podatkov. Naslednja poročila pa bodo že prikazovala tudi realizacijo te TOZD.

Čeprav je bil v celotni delovni organizaciji skoraj dosežen načrt skupne proizvodnje, vse TOZD niso dosegle zadovoljive proizvodnje.

Mesečni načrt so dosegle le TOZD: jeklarna, valjarna in pnevmatični stroji, zelo malo pa je zaostala jeklolivarna. Ostale TOZD so izdelale veliko manj, kot predvideva načrt. Ta ugotovitev velja še posebej za posamezne TOZD mehanske obdelave. V TOZD metalurške proizvodnje bi bila proizvodnja večja, če je ne bi oviralo pomanjkanje goriva, v TOZD mehanske proizvodnje pa so na zaostanek vplivali različni razlogi: nepredvideni proizvodni zastoji, pomanjkanje vložka, pomanjkanje delavcev z ustrežno kvalifikacijo, pa tudi pomanjkanje naročil.

Izdelkov smo v celoti odpremili 12,6% manj kot določa načrt, vrednost odpremljenih izdelkov pa je bila za 17,3% manjša od načrtovane. Za odpremo so TOZD pripravile sicer več izdelkov (blagovna proizvodnja je bila doseže-

na z 92,9%), vendar je del ostal na zalogi in bo odpremljen v naslednjem mesecu.

Pričakujemo, da bodo glavne ovire za večjo proizvodnjo in prodajo v naslednjih mesecih odstranjene in da bodo rezultati boljši. Del problemov pa bo ostal in jih bo treba postopno odpravljati.

Z. I.

Brez gazi

MNENJA DELAVK:

Do kod seže beseda
in položaj žensk

Enkrat več je pred nami 8. marec, mednarodni dan žena. Ob tej priložnosti se redno dogaja dvoje:

Na eni strani doživijo ženske ganljive čestitke in proslavice otrok od malčkov iz vrta do presenečenj v družini, od nagelja na delovnem mestu do kakšnega govora na slavnostni prireditvi, na drugi strani pa je zmeraj enak občutek, da ta ljuba ženska enakopravnost živi bolj na papirju in v deklaracijah kot v resnici, da so ženske zastopane pri osebnem dohodku, da opravljajo poročene po dva šihla na dan, se izčrpavajo in huje od poprečnega moškega in da njihova beseda v javnosti kaj malo zaleže.

Letošnje volitve bodo namarares odpravile protislovnost, namreč, da so bile ženske doslej kot delegatke bolj slabo zastopane.

Vendar gredo misli ob prazniku tokrat v drugo smer: ali smo sposobne hladno razumsko nanizati čimveč dejstev, iz katerih izvira naš precej podrejeni položaj v družbi, se soočiti z njimi, pa se vprašati, ali imamo voljo in moč, da kratkoročno in dolgoročno kaj spremenimo?

Ne manjka dokazov, da je tudi naša samoupravna socialistična družba še zmeraj precej patriarhalna, a tako je tudi po vsem civiliziranem svetu. Razen na nižjih stopnjah izobraževanja ter v zdravstvu skoraj ni intelektualnih poklicev, kjer bi ženske bile enakopravno zastopane. (Pa še paradoks: na šolah so tovarišice absolutna večina, a kje so tudi ravnateljice?)

Kolikšno je razmerje med moškimi in ženskimi novinarji? — Pa vendar je to poklic, ki nam dnevno oblikuje predstave o svetu in življenju. Koliko je žensk režiserk? Koliko je predsednic npr. občin itn.?

Kje in kdaj se začne to razlikovanje? Mar ne prenašamo lastne drugačnosti že v vzgojo svojih otrok? Ali resnično govorimo ter učimo svoje malčke s čisto enakim besednjakom, kadar gre za sinka ali hčerko? ...

Tu smo želeli, da zastavi besedo nekaj naših sodelavk. Takole so povedale:

Mira Gerdej, DS za KSZ:

»Naš družbeni sistem zagotavlja ženski popolnoma enakopravno mesto v družbi v primerjavi z moškim. Praksa pa nam mnogokje kaže povsem drugačno podobo. Moški svet še zmeraj razpolaga z miselnostjo, da je ženska sposobna kvečjemu za to, da pomaga služiti vsakdanji kruh, da se postavi ob štedilnik, vzgaja otroke in podobne reči. Te miselnosti pa se moški, sedeč po vsakdanjem življenju, brzkone še ne bo kmalu otresel.

Popolnoma soglašam z mislimi Sirimavo Bandaranaike: žene se morajo pričeti same zavedati, kako pomembno vlogo imajo, in kakšen je lahko njihov prispevek k napredku človeštva, ženam je treba dati mesto, ki jim gre.

Dvom v sposobnost žensk se kaže zlasti pri izbiri oz. v odločitvi za določene poklice, ki so v ljudski miselnosti zgolj moški poklici, na drugi strani pa obstajajo poklici, ki jih po tej isti miselnosti lahko izbirajo tudi ženske. Verjetno se marsikatera mati že ob rojstvu, gotovo pa nekoliko kasneje zamisli, kakšen poklic bo svetovala hčerki, toliko bolj, če bo deklica sposobna za učenje.

Pravite: »koliko imamo predsednic občin, režiserk, ravnateljic in podobnih vodilnih in vodstvenih delovnih mest? Če bi jih hoteli prešteti, s štetjem ne bi imeli veliko dela. Iz lastne izkušnje lahko povem primer, da so se ljudje na vplivnih položajih izrazili: ženska ne bi bila sposobna in ne bi zmogla dela na delovnem mestu tajnika krajevne skupnosti(!). Za drug primer lahko navedem žensko, ki je študirala in dosegla naziv inženir strojništva, ko pa se je prijavila na delovno mesto, so se spraševali, če lahko to delo opravlja tudi ženska.

Mira Gerdej

Opisana primera sta zgovoren dokaz, kakšna je praksa vrednotenja žensk.

Marija Pristovnik, center za razvoj samoupravljanja in informiranje:

»Dejstvo je, da je sodobna družba pahnila žensko v položaj, ki je vse prej kot rožnat. Na eni strani se krčevito oklepamo klasičnega načina življenja in sentimentalno gledamo na idilično družinsko življenje, kjer se ženska posveča izključno družini, na drugi strani pa od te iste ženske zahtevamo uspešno opravljanje poklica poleg vseh drugih opravil, ki ji kot ženski niso prizanesena.

Zelo aktualno je zadnje čase vprašanje, kako se ženska vključuje v družbenopolitične tokove, kolikšen del sebe je pripravljena družbi dati? Toda še prej se moramo vprašati, koliko je prav ta

Marija Pristovnik

družba pripravljena ženski pomagati, da bi se lahko zares enakopravno in brez slabe vesti vključila v družbeno življenje? Koliko smo npr. storili za družbeno organizirano varstvo otrok?

Koliko se naši može dejansko vključijo v vsakdanja dela, ki čakajo žensko, ko se po 14. uri vrne iz službe? Ali se starša enakopravno vključujeta v vzgojo otrok? Veliko takih in podobnih vprašanj bi lahko naštel in na koncu odkritosrčno zaključili, da bi se dalo na tem področju brez velikega truda storiti veliko več. Zakaj je tako, je drugo vprašanje, menim pa, da je v nas še vedno zakoreninjena miselnost, da mora ženska opravljati »ženska« dela, moški pa »moška« dela.

Potruditi se bo treba predvsem in najprej pri vzgoji naših otrok, da bo ideja o enakopravnosti splošna, ki jo s takim zanosom povsod poudarjamo, postala dejanska praksa in ne le teorija.

Alenka Mičovič, DS za KSZ:

»Ženske so bile podrejene skoraj v vseh kulturah. Splošno znana resnica je, da če komu nenehno dopoveduješ, da spada v skupino, ki nikoli ni ničesar dosegla in nikoli ne bo, če mu dopoveduješ, da je brez pomena dati mu izobrazbo, ker ne bi vedel, kaj z njo početi, če mu preprečiš vsakršno dejavnost razen gospodinjstva in skrbi za otroke, ga boš nedvomno prepričal, da je njegovo mesto v družbi manjvredno in se je treba s tem sprijazniti. Takšen položaj so imele ženske v patriarhalni družbi. Z razvojem proizvodnih sil pa se je položaj žensk nekoliko spremenil. Začele so se vključevati v dejavnosti, ki so jim bile prej nedostopne.

Danes se zaposluje vse več žensk, in sicer iz istega razloga kot moški: da prispevajo k vzdrževanju družine. Kljub temu pa ženske nimajo enakih možnosti za razvoj svojih ustvarjalnih sposobnosti, čeprav jim je to zajamčeno z ustavo in drugimi zakonskimi uredbami, kajti tudi v naši družbi so patriarhalne norme še vedno prisotne.

Zaposlenost obeh staršev zahteva tudi preoblikovanje vlog v družini, zahteva nove odnose znotraj družine in odnose med družino in družbo. S tem želim povedati, da je žena svoji standardni vlogi dodala še službo, odnosi v

družini pa se niso bistveno spremenili.

Raziskave so pokazale, da je današnja zaposlena žena v sodobni štiričlanski družini kronično preutrujena, preobremenjena. Zmanjka ji časa za družbenopolitično delo, za skupni prosti čas, za razgovore.

Družba lahko le deloma rešuje problem zaposlene žene, s tem da modernizira gospodinjstvo, z nekaterimi servisi in ustanovami, toda s tem še ne spremeni odnosa med žensko in moškim.

Velikokrat slišimo stavek: »Ne joči, saj si fantek!« Ne bi mogla reči, da je to namenoma. Najbrž pa malokdo ob tem pomisli, da s tem postavlja otroka v nadrejen položaj, hkrati pa ga omejujemo v izražanju čustev. To je ostanek patriarhalne tradicije! Otroci se v družini učijo svojih življenjskih vlog in vzorcev vedenja ter medsebojnih odnosov. Če bodo otroci odrasli v družini, kjer so odnosi enakopravni, kjer ne bodo večno gledali očeta s časopisom v roki, matere pa s cunjjo pri štedilniku, potem smo lahko prepričani, da se

Alenka Mičovič

bodo razvili v zrele osebnosti, ki jih ne bo bremenil občutek nadrejenosti ali podrejenosti.

Pavla Greiner, elektro tehnične službe:

»Da ima ženska še zmeraj podrejen položaj v družbi, izvira še iz starih časov. Od nekdaj so jo zastavljali, ji določali pravice, ki so obsegale podložnost možu in družini, garanje zanje. Tisti pa, ki je smel udariti po mizi, je bil vselej moški. Tako je moški stoletja odločal v vsem. Čeprav se je z razvojem družbe spreminjal tudi položaj ženske, ne moremo trditi, da je šlo eno v korak z drugim. Še ne dolgo tega so starši dekletom nekako zatrlji željo po znanju, češ, saj se boš poročila in zato ne rabiš šol. Na srečo so ti časi za nami.

Čeprav se šola in izšola prav toliko žensk kot moških ali celo več, ostanejo ženske pri nižji ali srednji izobrazbi. To je odraz stare miselnosti moških, ki se je naselila nekam globoko v podzavest tudi ženski, da namreč ne potrebuje kdo ve kakega položaja v družbi. Po drugi strani pa je tudi res, da naša družba v praksi ženski ne zagotavlja enakopravnosti. Še

Pavla Greiner

moški. Res mi marsikdaj pri težjih opravilih priskočijo na pomoč, kar pa ne bi bilo nujno, ker sem po delu enako plačana kot moški. Moški so me sprejeli kot enakovredno delovno kolegico in odnos med nami ni bil nikoli problematičen. Na svojem delovnem mestu se dobro počutim, četudi opravljam poklic, ki je še do nedavnega veljal za moškega.

Iz preteklosti vemo, da so ženske zapostavljali v tem smislu, da so trdili, da ženska izobrazba ni potrebna, ker se bo tako ali tako poročila — s tem so določili njen položaj v družbi. Danes to ne velja več, saj imamo priložnost videti žensko tudi že na razmeroma visokem položaju, ki ga je v preteklosti zasedal izključno moški.

Pri nas v družini ne ločimo dela na žensko in moško. Mož dostikrat priskoči na pomoč, enako otroka. Imam sina in hčerko, ki sem ju vseskozi enako vzgajala. Moj glavni cilj je, da bi bila enakopravna člana družbene skupnosti. V družini oba opravljata vsakdanja opravila in nikakor ne bi pristala na to, da bi npr. sinu omogočila boljše izobrazbo, ampak želim, da bi dosegla oba enako. V družini se ne čutim podrejeno, ker smo odnose uredili tako, da o podrejenosti kateregakoli od nas preprosto ni mogoče govoriti.

Eva Perman, dipl. inž., TOZD kontrola kakovosti:

»V stari kitajski pravljici sta se dan in noč borila za nadoblast in se končno sporazumela za enakopravnost. Rožnate zarje, toplo sonce, čarobno zvezdnato nebo in srebrno mesečino je zamenjal brezlični mrak, v katerega hladu je postalo žito snetljivo, ovenele so cvetlične trate in utihnilo je petje slavčka. Svet bi bil izumrl, da ga ni rešil star modrinjan, ki je noč in dan združil v eno celoto, to je en dan, ki sta mu dan in noč enakopravno podarila vse svoje moči in vse, kar je potrebno za življenje. Stari modrinjan je bil resnično moder.

Gre torej za definicijo enakopravnosti. Ne moremo doseči protinaravne enakopravnosti in za vsako ceno. Puskusi takega boja žensk za enakopravnost so vedno propadli. Spomnimo se npr. sufražetk in podobnih gibanj. Ženske so bile ob takih prilikah le sprovicirane žrtve napačnih pojmovanj, izkoriščanja v različne namene itn.

Če pogledamo po svetu in današnji družbi, ugotovimo, da je žal ženska še v precejšnji podrejenosti. Ženska je danes enako kot moški postavljena pred dejstvo materialnih problemov poleg svojih ostalih dolžnosti, ki jih ji nalaga družina. To jo po eni strani postavlja v enakopraven položaj, istočasno pa dvojno obremenjuje. Sodobna napredna zakonodaja ji poskuša to ublažiti in uranovesiti. Mimogrede povedano pa nastaja zaradi tega tudi delna neenakopravnost med ženskami s kratko in dolgo delovno dobo. Delo, ki izostane zaradi varstva in zaščite mlajših žensk z mlado družino, morajo poleg svojega opraviti ženske z otroki izven nežne dobe, kar je še vedno problematično.

V teoriji gredo stvari humano pot neodvisnosti in enakopravnosti. V praksi pa to preprečuje dostikrat še vedno prisotna zastarela miselnost moških pa tudi žensk samih. Tega se ne da odpraviti

Eva Perman

čez noč, to je dolgotrajen proces. Zaradi te mentalitete ženski ne dajejo enakega priznanja in večkrat tudi ne plačila za enako delo. Iz istega razloga dobiva podrejena dela, slabše položaje in manjše možnosti napredovanja. Ponekod so za to krive tudi ženske same, saj se je lahko skriti za samoobjokovanje in se s tem izogniti od-

govornosti. Višja vodilna mesta pa so ženski limitirana tudi iz objektivnih razlogov. Taka dela namreč zahtevajo celega človeka, ženska pa se nikakor ne more in ne sme izločiti iz družine, kar je prav gotovo ena njenih najvažnejših funkcij v življenju.

Jasno je, da bo ženska v vedno večjem odstotku dosegla vodilne položaje, toda pri tem moramo opozoriti, da se bo istočasno vpleta v brezobzirni »stres« moškega sveta z vsemi njegovimi posledicami. Sicer pa, ali si je danes sploh mogoče odmisli vlogo ženske v javnem življenju in gospodarstvu?

Glede vzgoje nisem mnenja, da bi morali radikalno poseči v metodo vzgajanja ženske in morda s tem podirati njeno identiteto. Dovolj je, da dekletu utrjujemo osebnost že v nežni mladosti, da bo sposobna soočiti se s težavami in najti svoje pravo mesto v družbi. Tradicionalno delitev opravil na ženska in moška je treba odpraviti, saj naj bi tudi fantje postali samostojni in neodvisni na področju takoimenovanih ženskih opravil in obratno. To se zdi morda stereotipno in rešitev na hitrico, vendar bo prav gotovo dolgoročno pripomoglo k ublažitvi pereče dvojne obremenjenosti.

Pripravila: Z. Strgar

zmeraj ji gospodinjstvo in materinstvo vzame preveč časa, da bi lahko istočasno bila dobra družbenopolitična delavka, uspešna v poklicu, dobra žena in mati. Prav zato prevzamejo vodilna mesta moški. Doseči kariero in imeti urejen dom in družino, je skoraj nemogoče.

Da bi ženske dosegle višjo raven v družbi, bi morala družba vzpostaviti pravičen odnos do njih v praksi, ne le v deklaracijah.

Ivica Hrastnik, raziskave in razvoj:

»V splošnem se strinjam s tem, da je položaj ženske podrejen, čeprav ji družbeni sistem s svojimi zakonskimi uredbami zagotavlja enake pravice. Praksa pa te teorije ne pokriva, saj danes še nimamo urejene družbene prehrane v taki meri, da bi se lahko na to zanesljivo oprli, tudi vrtcev je še vse premalo in ne nazadnje mora ženska po službi opravljati še en šiht. Se huje je za matere samohranilke, katerih položaj pač ni zavirljiv. Če izvzamemo materialno podporo, ki jim jo družba nudi, je taka ženska dosti preobremenjena.

Osebo pa omenjenih problemov nimam. Na svojem delovnem mestu se ne čutim podrejeno kot ženska. Opravljam isto delo kot moški in sem tudi plačana kot

Ivica Hrastnik

Akcije „tedna Komunista“

PREDLOG PROGRAMA AKTIVNOSTI V ŽELEZARNI RAVNE

Komite ZKS Železarne Ravne je na 3. seji sprejel naslednji program aktivnosti na temo tedna komuniste v letu 1978 »ČLOVEK, ZNANJE, PRODUKTIVNOST«:

1. Za uresničitev akcije je treba vključiti vse subjektivne sile od ZK, SINDIKATA, ZSMS, ZB, samoupravnih organov, poslovnih organov, strokovnih združenj in drugih družbenopolitičnih organizacij v sestavi TOZD, DS in DO.

2. V TOZD in DS preučiti, koliko srednjeročni plan razvoja DO vsebujejo kvalitativne dejavnike, razvoja, ki prispevajo k večji produktivnosti ter ustvarjanju dohodka v TOZD.

3. V vseh sredinah vzpodbuditi inventivne procese, zlasti množičnost ter oceniti sedanji način odškodnin in priznanj na tem področju.

4. Aktivirati razvoj inovacijske dejavnosti, zlasti raziskovalno-razvojne dejavnosti v okviru DO prek strokovnih združenj.

5. Preveriti samoupravne akte, v kolikšni meri stimulatивно vplivajo na inovacijsko in racionalizatorsko dejavnost.

6. Preprečiti negativne pojave, otežkočanja in vzpostaviti objektivno ocenitev izvršenega dela ter kontrolirati odškodnine za inovacijske dejavnosti.

7. V TOZD in DS je treba akcijo usmeriti v smislu optimalne organizacije dela, racionalnega izkoriščanja delovnega časa, kvalitetnejšega dela ter izboljšanje delovne in tehnološke discipline.

8. Akcijo je treba usmeriti na poglobljanje samoupravnih in

medčloveških odnosov ter odnosov med DPO v TOZD in DS.

9. Oceniti je treba kadrovske plane, v koliki meri vplivajo na ustvarjanje kadrovskih pogojev in usposabljanje lastnih delavcev v TOZD in DS prek možnih oblik izobraževanja.

10. V TOZD in DS je treba obravnavati prekomerni bolniški stalež. V zvezi s tem tudi pogoje dela predvsem tam, kjer nastopajo težji delovni pogoji.

11. Akcijo je treba izključno usmeriti k povečanju ekonomskega učinka TOZD in utrjevanju gospodarskega položaja ter dobrega imena DO.

12. V TOZD in DS je treba izdelati konkretne terminske plane glavnih nalog ter sproti ocenjevanju uspeh akcije.

13. Delovna skupnost za gospodarjenje naj izdela analizo sedanje organiziranosti in zasedbe strokovne kadre za inventivno dejavnost v službi za organizacijo in izdela predlog nove organizacije.

Da bi akcija dosegla kvaliteten nivo, predvsem pa vključila čim širši krog zaposlenih, predlagamo naslednje možne oblike v TOZD in DS:

— sestanek OO ZK (lahko je odprt, na katerem bi se komunisti dogovorili o akcijski enotnosti v zvezi s programom;

— sestanek sindikalne organizacije (lahko skupno z ZK in ZSMS), na katerem bi razpravljali o trenutnih rezultatih in odprtih perečih vprašanjih TOZD ali DS;

— zbor ali skupine delovnih ljudi, za katerega bi strokovne

službe in samoupravni organi pripravili problematiko v zvezi z akcijo skupaj z ZK, sindikatom in ZSMS;

— sejo delavskega sveta z istimi nalagami;

— objava gradiva, analiz, ugotovitev in ocen prek tovarniškega glasila in razglasne postaje.

Ker akcija ni manifestativna niti trenutna, je treba vključiti

vse možne oblike delovanja in obveščanja vseh zaposlenih, da bodo neposredno vplivali na cilje akcije. Vsaka nova ideja ali predlog v zvezi s tem naj postane last slehernega delavca, v širšem družbenopolitičnem prostoru pa tudi družbena lastnina.

Sekretar komiteja ZKS ŽR:
Rudi Lepej

PREDSTAVLJAMO NAŠEGA INOVATORJA:

Ali inovatorstvo spada v delovno zadolžitev

Pred dobrimi štirinajstimi leti se je v jeklarni zaposlil diplomirani inženir metalurgije Vlado Macur. V tem obratu je delal in ustvarjal 11 let, sedaj pa že tri leta dela kot projektantni inženir za jeklarno v TOZD raziskave in razvoj. Tam smo ga obiskali kot inovatorja, ki je spregovoril za našo rubriko. Tole pravi:

»Glede na možnost v svojem poklicu moram reči, da imam malo prijavljenih racionalizacij. Tako sem dve prijavil s samostojnim delom, dve pa s teamskim. Dve samostojni inovaciji sta še od leta 1965 nedokončani. Od teh ena daje ekonomske prihranke, vendar ne s polnim učinkom. Vsaka racionalizacija in posebno inovacija v jeklarski tehnologiji zahteva veliko vztrajnosti in časa za izvajanje poskusov. Prav zaradi reševanja vsakodnevnih problematike je primanjkovalo časa za poglobljeno reševanje nalog in njihovo dokončno rešitev. V oddelku tehničnega razvoja, kjer sem zaposlen, delamo projektne programe teamsko. Vsaka projektna naloga je sestavljena iz vrste racionalizacijskih posegov, ki imajo daljnosežnejši pomen, ter jih je težko vrednotiti. Naša osnovna želja je, da bi projekti uspeli z zastavljenimi cilji, čeprav popolnega uspeha vedno ne bo možno doseči.«

»Torej v vašem oddelku pripravljate tudi stvari v zvezi z inovatorstvom?«

»Inovacija organizacijsko ni vključena v naš oddelek, vendar ima naše delo v razvojno raziskovalni dejavnosti inventivni značaj. Srednjeročni program razvoja železarne obravnava namreč posodabljanje tehnologije jekla, njegove nadaljnje predelave in obdelave. Da se je lahko izdelala idejna zasnova projektov, je bilo treba narediti študijo razvoja tehnologije v svetu in obdelati tržišče. Danes tržišče zahteva kvalitetno blago in nizko ceno. Boj je neizprosna, in na tuja tržišča je vedno težje prodreti. Sicer pa do dobro kvaliteto želimo tudi doma.

Tako v projektu modernizacije jeklarne ne postavljamo v ospredje večje proizvodnje, ampak je osnovni cilj nadaljevati našo tradicijo v afirmaciji kvalitete. Koliko nam je do tega, kaže nadaljnji razvoj EPŽ jekla, čeprav vemo, da je proizvodnja tega jekla draga. Idejna zasnova bodočega tehnološkega procesa v jeklarni je zasnovana tudi na podlagi analize

specifičnih slabosti in pomanjkljivosti obstoječega stanja. Zato so z modernizacijo predvideni poleg izboljšanja kvalitete jekla še naslednji cilji:

— odprava težkega fizičnega dela, ureditev delovnega in zunanjega okolja, večja enakomernost kvalitete proizvodov, nižji izmeček in večji izplen jekla, večja produktivnost peči in ne nazadnje: visoka rentabilnost, ustvarjena z nižjimi proizvodnimi stroški.«

Vlado Macur

»Kaj mislite ali je prav, da naši inovatorji ne prijavljajo vselej svojih inovacij? Kje je po vašem vzrok temu?«

»V splošnem velja za vsakega racionalizatorja ali inovatorja pri nas, da vselej ne prijavlja svojih inovacij zaradi razširjenega mnenja, da to spada v njegovo delovno področje in da je zato tudi njegova dolžnost. Nekaj je k temu pripomogla filozofija uravnolovke in nekaj zavisti. Ti argumenti so večinoma odtehtali simbolično nagrado.«

»Pri katerih inovacijskih mislih ste trenutno?«

»Če smo pri razmišljanjih, potem jih je seveda več: treba bo primerno rešiti problem skladiščenja starega železa, rešiti v prihodnosti problem odlaganja odpadne žilindre in peska, izkoristiti kdaj odpadno toploto talilnih peči, razmisliti o zaščiti zunanje

Doma jo čaka še en šiht

okolice pred hrupom peči, ter v jeklarni II temeljito pretehtati možnosti konti litje jekla.«

»In vaše želje na tem področju?«

»Pri projektih, za katere smo že izdelali programe in ki se bodo kmalu že pričeli uresničevati, je

želja, da uspejo in se dosežejo cilji. Zavedamo se, da to vedno ne bo uspelo in da bo končen uspeh odvisen od celotnega delovnega kolektiva. Vse moje želje so povezane s tretjim vprašanjem.«

F. Rotar

Potrošniški svet železarne

S seje odbora za družbeni standard in stanovanjske zadeve

Deseta seja odbora za družbeni standard in stanovanjske zadeve 3. februarja letos je bila posvečena zlasti vprašanju ureditve družbene prehrane v železarni. Pobudo za nekatere konkretne rešitve je podal TOZD družbeni standard. Delavci tega tozda si v zadnjem času prizadevajo, da bi področje družbene prehrane kar najbolj zadovoljivo uredili, vendar je še veliko ovir, ki to onemogočajo.

Da bi zagotovili čim širši vpliv delavcev vseh delov železarne pri urejanju problematike družbene prehrane, je odbor naj tej seji na predlog TOZD družbeni standard sprejel sklep o formiranju potrošniškega sveta. Ta svet bi deloval pri TOZD družbeni standard, sestavljali pa bi ga delegati vseh delavskih svetov tozdov in delovnih skupnosti. Delovati naj bi pričel s 1. marcem 1978. Pobuda za ustanovitev potrošniškega sveta je bila na splošno zelo ugodno sprejeta, saj bo na ta način zagotovljen vpliv vseh delovnih sredin za rešitev tako občutljivega področja, kot so malice in družbena prehrana nasploh.

Na tej seji je odbor za družbeni standard tudi podal soglasje k predlogu podražitev malic od 14,00 na 16,00 din. Podražitev velja od 15. septembra 1977 dalje, s tem da gre povišanje na račun regresa in da posamezni delavec še naprej plačuje le razliko za obrok v višini 3,00 din. Predlog za povišanje cene malic je odbor obravnaval že preteklo jesen,

vendar ga takrat ni potrdil, temveč je zahteval podrobnejšo analizo, ki je bila podana na tej seji. Objektivno je bilo ugotovljeno, da gre v obdobju 1976—1977 za dejansko povišanje stroškov za poprečno 6 odstotkov, povišanje cene malic od 14,00 na 16,00 din pa pomeni nekaj nad 14 odstotkov in je zato tudi realno opravičljivo. Pri tem je pomembno poudariti, da smo v preteklem letu zgradili novo jedilnico in se je s tem povečalo število zaposlenih pri Merxu, številu abonentov pa se dejansko ni povečalo. Odbor je obenem ugotovil, da gre za nerešeno vprašanje med Merxom in železarno Ravne, ki jo predstavlja TOZD družbeni standard, ter da se mora takoj pripraviti nova pogodba med obema partnerjema. Pri sklepanju te pogodbe je treba upoštevati odnos 67 : 33 odstotkov v korist čistih materialnih stroškov, ki so sestavni del cene za malico. Sicer pa je lahko najnižja dejanska vrednost malice pri ceni 16,00 din 8,55 din.

Obenem s sklepom o povišanju cene malice je bil sprejet tudi sklep, da se delavcem, ki malice iz zdravstvenih razlogov ne smejo uživati in uporabljajo bone, od 1. februarja 1978 le-ti plačujejo v višini 13,00 din.

Na predlog TOZD družbeni standard je odbor sprejel tudi sklep, da z 31. marcem 1978 uvedemo v jedilnici na upravi in v jedilnici TOZD industrijski noži poskusno delitev malic z žetoni.

Kolikor bo ta sistem pokazal dobre rezultate, bi ga pozneje uvedli v celi železarni. Pri uvajanju žetonov gre dejansko za to, da se bo vsak delavec predhodni dan odločil in obvezal, kaj bo prihodnji dan jedel in se seveda te svoje odločitve tudi držal. Doslej se je večkrat primerilo, da je zmanjkalo toplih obrokov in je bilo zaradi tega negodovanje. Števila toplih oziroma mrzlih malic pa po sedanjem sistemu vnaprej nikakor nismo mogli točno javiti. Žetoni naj bi torej zagotovili neko določeno samodisciplino. S tem bi dosegli, da bi bilo vedno točno znano število toplih oziroma mrzlih obrokov, ki jih mora Merx pripraviti brez večjega rizika na eni ali drugi strani.

Poleg problematike družbene prehrane pa je odbor na tej seji razpravljal tudi o nekaterih aktualnih vprašanjih. Med drugim je ugotavljal, da zadnja leta gradi-

mo zelo malo garsonjer oziroma samskih stanovanj nasploh. Sprejel je sklep, da pristojne službe čimprej ugotovijo možnosti graditve večjega števila garsonjer v okviru novo planiranega stanovanjskega fonda. Poleg tega pa bi morali v novih blokih zagotoviti tudi ustrezno število prostorov za ureditev otroškega varstva, če hočemo uresničiti idejo organiziranja varstva na domu.

Ker je prispelo več vlog za sofinanciranje nakupa stanovanj v družbeni lasti, je odbor sprejel tudi sklep, da se 15. januarja izvede javni razpis za sofinanciranje, s tem da morajo vsi kandidati, ki se prijavijo na razpis, najkasneje do 15. marca predložiti pismeno soglasje organizacije združenega dela, ki je pripravljena sodelovati pri sofinanciranju nakupa stanovanj za zakonca.

J. D.

Medsebojna delovna razmerja

(prerazporeditev delavcev)

Potem ko je delavec sklenil delovno razmerje za delo oziroma naloge, za katero ima ustrezno strokovno izobrazbo in delovne zmožnosti, je znotraj temeljne organizacije ali delovne skupnosti lahko razporejen tudi k drugemu delu. Vendar pa zakon izhaja iz osnovnega načela, da ima delavec pravico opravljati delo, za katerega je izbran oziroma da je lahko zatem razporejen na delo, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi in delovnim zmožnostim. Na katero drugo delo in kako bo delavec razporejen, bomo seveda sami določili s samoupravnimi splošnimi akti. Akti s tega področja bodo: razvid del in nalog ter pravilnik o delovnih razmerjih.

Z omenjeno določbo ostaja zakon zvest načelu o gibljivosti delavca v okviru del in nalog, ki ustrezajo njegovi strokovnosti. Tako gibljivost pa terjata narava in zahtevnost del, katera niso vedno stalna in vnaprej znana, marveč so odvisna od sprejetih tekočih planskih obveznosti. Zato je razumljivo, da mimo gospodarskega plana ni mogoče razporejati delavcev na dela oziroma k nalogam. Preprosto povedano: kadar za neki stroj ali strojno napravo ni zadosti naročil ali je opustitev dela ekonomsko utemeljena, je prav tako logična tudi prerazporeditev delavca k drugemu delu. Čemu bi sicer delavec vztrajal pri stroju, strojni napravi ali drugače lokacijsko opredeljenem delovnem prostoru, če tam nima česa početi? Tako je logično in tako je prav, zato sedaj končno temu sledi tudi zakon. Kajti delo ni le prihod na »siht«, temveč delavcev ustvarjalni delež v skupnem procesu družbeno koristnega dela. Ali drugače povedano: samo prisotnost na delu ni podlaga za uresničitev nekaterih delavčevih najpomembnejših pravic z dela. Medsebojno delovno razmerje pa je, kot vemo, splet pravic in obveznosti.

V naši pretekli samoupravni praksi so premestitve na drugo delovno mesto dokaj pogoste. Lani smo zabeležili kar 408 takih

premestitev znotraj TOZD ali DS; premestitev iz ene temeljne organizacije v drugo ali iz temeljne organizacije v delovno skupnost je bilo 80. V bodoče bo »razporeditev« delavcev še več, vendar gibljivost delavca v okviru del, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi in njegovim delovnim zmožnostim s formalnega stališča ne bodo štele za razporeditev.

Drug primer je razporeditev delavca na delo oziroma k nalogam, za katero se zahteva nižja strokovna izobrazba od njegove, kadar je ugotovljeno, da ni zmožen uspešno opravljati del oziroma nalog, h katerim je razporejen. Razlog za razporeditev na drugo delo je tudi v primeru, kadar delavec trajneje ne dosega delovnih rezultatov, ki se navadno dosega.

Obe našteti obliki razporeditve delavca sta v zakonu novi. Doslej taka možnost ni bila dana oziroma razporeditev ni bila mogoča, če z njo delavec ni soglašal. Zakon je namreč predpostavljala, da delavčevo strokovnost in delovno zmožnost lahko preizkusimo le v času pripravništva, predhodnega preizkusa ali poskusnega dela. Le omenjene oblike pa seveda niso bile ustrezne, saj vemo, da delavec opravlja različno zahtevna dela oziroma se zahtevnost del nenehno spreminja z uvedbo nove tehnologije ali organizacije na kateremkoli področju. Primer: delavec je pred desetimi leti, ko je sklenil delovno razmerje, povsem ustrezno opravljal svoje delo, novim postopkom z uvedbo drugačne tehnologije (računalniška obdelava, na primer) pa enostavno ni več kos. Razlogov je seveda lahko naštetih, bistvena in zelo verjetna pa je nedvomno delavčevo lenobnost, nesposobnost in premalo volje za prilagajanje novostim, ker zamarja izpopolnjevanje svojega znanja. V predhodnem prispevku v našem informativnem glasilu pa smo lahko zasledili, da delavčevo delovno zmožnost kot poseben pogoj za delo med drugimi sestavlja tudi **trajno funkcionalno izobraževanje za delo**. Zakon je

tu natančen in dosleden in prav je tako. Se več, razporeditev na manj zahtevno delo je le eden od ukrepov, drug, ostrejši ukrep je lahko prenehanje delovnega razmerja — druga alineja 168. člena.

Delavec je dolžan opravljati dela oziroma naloge, ki ne ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti, v primeru višje sile, ki je že nastopila ali se neposredno pričakuje ter v drugih izjemnih okoliščinah, katere določimo sami v pravilniku o delovnih razmerjih. Za razloge, ki nastopijo v primeru višje sile, je jasno, da so to predvsem elementarne nesreče. Druge izjemne okoliščine, ki jih bomo za tak primer opredelili v pravilniku o delovnih razmerjih, bodo po vsej verjetnosti: pomanjkanje surovin in materiala, reševanje delovnih sredstev, ker bi sicer nastal popoln ali delni zastoj delovnega procesa, začasna nadomestitev odsotnega delavca, ker bi sicer nastal zastoj in škoda; nujno popravilo delovnih sredstev; dokončanje del, ker bi sicer prekinitev dela povzročila materialno škodo; začasno povečanje ali zmanjšanje obseg dela; motnje v preskrbi z energijo.

Le razporeditev delavca iz enega v drug kraj je vezana na delavčevo soglasje, vendar le, če delovnega procesa temeljne organizacije ne poteka na več lokacijah (npr. montaža, termična obdelava, tehnološko povezano delo, vezano na več krajev ipd.).

Obraavnani primeri razporeditve delavca k drugemu delu oziroma k nalogam so, razumljivo, mišljeni v temeljni organizaciji ali v delovni skupnosti; razporeditve pa so mogoče tudi med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi v delovni ali sestavljeni organizaciji združenega

dela. Te razloge in primere smo že opredelili v samoupravnem sporazumu o združitvi v DO in SOZD.

Zakon pozna še eno obliko razporeditve delavca proti njegovi volji zaradi ekonomskih težav, v katere je zašla temeljna organizacija ali delovna skupnost. Razlog za razporeditev so lahko tudi tehnološke ali organizacijske spremembe, zavoljo katerih delavčevo delo na prejšnjem delu ali v prejšnji organizacijski enoti ni več potrebno. Takih primerov smo imeli v preteklosti kar precej. Največ pa z lanskoletno ustanovitvijo več temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

V naslednji številki našega glasila bomo opisali delovni čas, odmor, dnevni in tedenski počitek ter dopust in druge odsotnosti z dela.

Milan Zafošnik

PASCALOVE MISLI

Moč muh: dobivajo bitke, ovirajo nas v delovanju duha, žro nam telo.

Domišljija — to je človekovo slepilo, učiteljica zablod in laži.

Malenkost nas potolaži, ker nas malenkost tudi užalosti.

Ponos je protiutež vsej naši bednosti. Včasih nam to bednost prikriva. Včasih pa nam jo razkriva in tedaj se hvali, da jo pozna.

Človekova veličina je v misli.

KAKO SMO GLASOVALI

10. februarja 1978 smo se delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih delovne organizacije Železarne Ravne na referendumu odločili o sprejemu naslednjih samoupravnih splošnih aktov:

— samoupravni sporazum o združitvi v SOZD Slovenske železarne, je bil sprejet z 69,89 odstotka; proti je glasovalo 15,90 odstotka delavcev;

— samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov, ki je bil sprejet s 67,96 odstotka; proti je glasovalo 16,99 odstotka delavcev;

— pravilniki o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov delavcev, ki so bili sprejeti s povprečnim procentom 67,45; proti je glasovalo povprečno 17,56 odstotka delavcev.

Od skupnega števila zaposlenih 4879 na dan referenduma se je glasovanja udeležilo 4237 delavcev ali 86,86 odstotka. Ni glasovalo oziroma se glasovanja ni udeležilo 642 delavcev ali 13,14 odstotka. Tako visoka odsotnost delavcev, ki se niso udeležili glasovanja, je opravičljiva, saj je veliko delavcev odsotnih z dela zaradi bolezni (epidemija gripe).

S tem se ugotavlja, da so bili vsi trije samoupravni splošni akti v vseh TOZD in delovnih skupnostih sprejeti na referendumu s potrebno večino glasov.

Za objavo pripravil:
Franc Leskošek

Razmišljanja ob 8. marcu

Gotovo se bo tudi ob letošnjem 8. marcu začela polemika o marsičem, kar zadeva ženo in njen položaj v naši družbi. Ko sem o tem razmišljala, nisem mogla mimo pojmov: zaposlena žena — dom — služba. Tako se torej polemika o nočnem delu žene ter o nekaterih boleznih žensk in denarju, ki ga za odkrivanje teh bolezni skorajda ni, nadaljuje.

Ze dolgo v naši družbi ne postavljamo več vprašanja, ali naj se žena zaposli ali ne. Prizadevamo si, kako bi ženskam zagotovili čimveč ustreznih delovnih mest, kako bi jim pomagali, da zaradi zaposlitve ne bi bili prikrajšani njihovi otroci in družine.

Morda nisem edina, ki ne razumem, kako lahko danes ženska uspešno uskladi svoje biološko poslanstvo; rodi, vzredi in vzgoji otroke s sočasno zaposlitvijo. Veliko tovarn cenjen privesek. Zato so bile tudi mnoge tovarne zgrajene samo za moške delavce.

Strokovnjaki so izračunali stroje le na moško moč, velikost in moško težo. Tovarne in stroje so gradili in gradijo strokovnjaki, ki odlično poznajo material, tehnološke procese, ne poznajo pa delavca: človeka, niti moškega, še manj pa žensko, njene zmogljivosti in lastnosti.

To najbolj občutijo tiste skupine delavcev, ki so iz številnih vzrokov manj močni, manjši, lažji ali manj spretni. Pravimo, da je njihova delazmožnost zaradi tega zmanjšana. V tej skupini, ki jo tvorijo mladi delavci, starejši, invalidi in kronični bolniki pa ima svoje mesto tudi ženska.

Ceprav je sodelovanje zdravnikov, psihologov in socialnih delavcev pri graditvi in urejanju tovarn in pri organizaciji dela še vedno pomanjkljivo, pa moramo priznati, da se je skrb za delavce in njihovo zdravje v razmeroma kratkem času zelo izboljšala. Vzrok temu je jasen. Hitri napredek v delavskem varstvu je zlasti plod zavestnega in neprestanega boja delavskega razreda kakor tudi razvoja tehnike in spoznanja, da brez zdravih in zadovoljnih delavcev pri delu ni mogoča visoka produktivnost.

Slovenija zaposluje skoraj že okrog 40% vseh delavcev! Malo je dežel, ki bi se mogle pohvaliti s takšnim odstotkom zaposlenih žensk! Dejstvo pa je, da njihovo število še narašča. Brez žensk bi morali skoraj polovico tovarn zapreti in življenjski standard bi se zmanjšal. Tudi najbolj nazadnjaški ljudje vedo, da ni več poti nazaj, da se naše ženske vsak dan in povsod opredeljujejo za zaposlitev in za delo, ker je le-to porok za njihovo materialno neodvisnost in enakopravnost v družini in družbi.

Vemo, da se ženska po fizioloških, anatomskih in bioloških posebnostih loči od moškega. Zato imajo vse napredne države predpise, ki ščitijo ženo — delavko, zlasti pa jo ščitijo med njenimi fiziološkimi težavami.

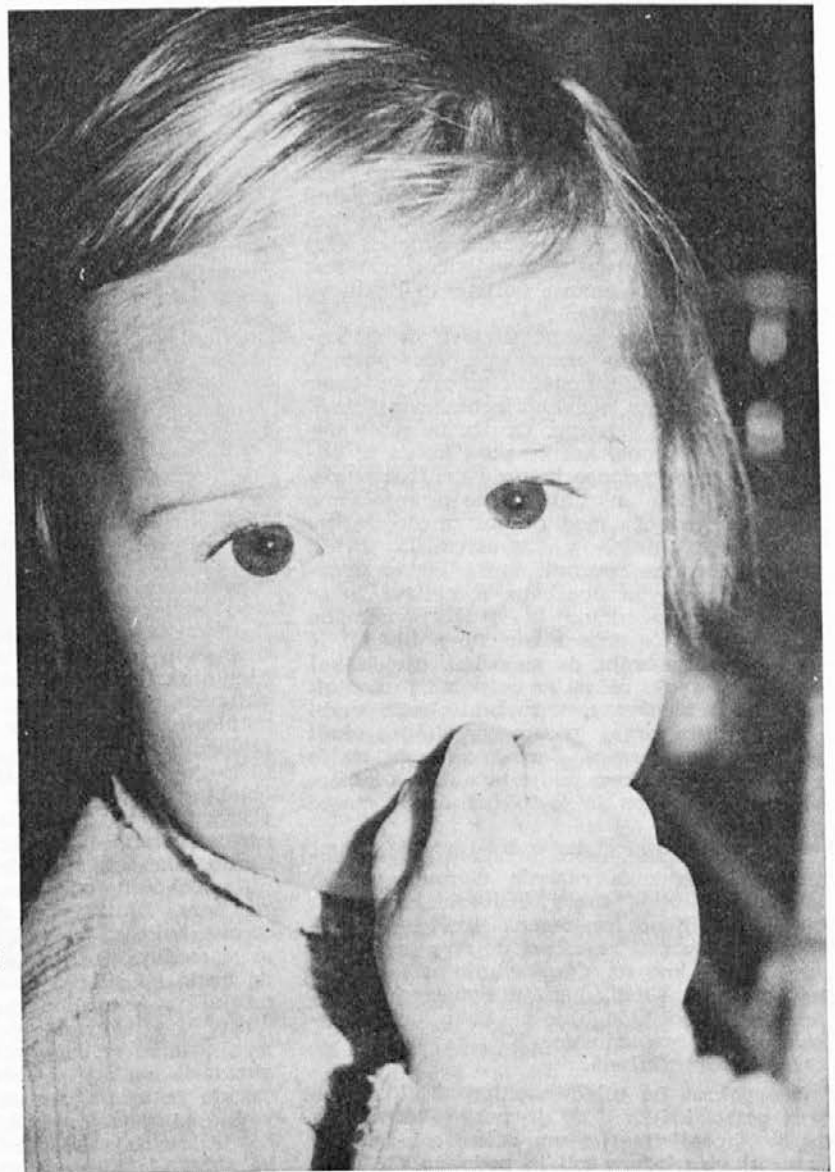
V kadrovskih službah pa se še najdejo ljudje, ki se želijo izogniti zaposlovanju žena. Trdijo, da so več bolne kot moški, da kar naprej rojevajo, skratka, da jih ovirajo pri premikanju in premeščanju delavcev. Namerno pozabljajo, da so ženske bolj natančne, da so neprimerno boljše pri tekočih trakovih in pri mandatnem delu. Namerno pa ne preberejo podatkov, da so ženske manj v bolezenskem staležu kot moški. Podatki kažejo, da so v Sloveniji ženske manj delovnih dni bolne kot moški, so pa zato pogostejše in krajši čas. Moški pa so manjkrat, a zato dalj

časa. O rojevanju pa nam kažejo nič kaj razveseljivi podatki, da je rodnost v Sloveniji iz leta v leto manjša. Žal pa so take in podobne patriarhalne misli tudi še danes kje prisotne. V samoupravni družbi smo delavcu in seveda delavki naložili pravice in dolžnosti samoupravljalca, torej naj bosta delavec in delavka tudi samoupravljalca oz. družbena delavca in naj bi bila naša žena mati, gospodinja in družbena delavka.

Kaj pa smo ji pri vsem tem nudili, pomagali? Kaj smo ji dajali, da ne bo samo delavka, od katere bomo zahtevali popolno delo na delovnem mestu, da ne bomo od nje zahtevali le zdravih in pravilno vzgojenih otrok? Kaj smo ji dali, da ne bo le delavka, od katere bomo zahtevali, da sodeluje in soodloča pri važnih problemih delavskega samoupravljanja?

Vemo, da za prihod na delovno mesto porabijo delavci precej časa. Če pa je treba pred tem peljati otroka v varstvo, bodisi v vrtec ali k sosedi, mora delavka vstati zgodaj, pripravljenost za delo ob šestih zjutraj je tako izredno nizka. V majhnih krajih in delovnih organizacijah tudi ni urejena druž-

bena prehrana. Da o tem, da bi ljudje iz takih obratov družbene prehrane nosili hrano domov, niti ne govorimo. Znano je, da je nočno delo zelo naporno in povzroča poleg mnogih obolenj tudi živčna obolenja. Zato jih ne priporočamo niti za moške, še manj pa za ženske in mladino. In kako je poskrbljeno za čim večjo in širšo kulturno prosveto naših žena — delavk? Kakšne možnosti nudi naša družba zaposleni ženi za športno rekreacijo in s tem tudi za krepitev zdravja, saj s tem žena lažje premaguje vse psihične obremenitve, ki jih ji nalaga današnji čas? Res je: ob 8. marcu se vrstijo kulturne prireditve druga za drugo, organizirajo se izleti in stori se še marsikaj, da se opravi ta dolžnost izraza spoštovanja in zato, ker je 8. marec pač njihov praznik in navada je, da se jim ob tem dnevu na razne načine oddolžimo za celo leto naprej. Tako seveda mislimo. Pa vemo, kako zmotno je to mišljenje in ravnanje? Marsikatera žena si želi, da bi trajal 8. marec vse leto. Vsako razmišljanje običajno vsebuje nekaj kritike in pohvala je še bolj dobrodošla. Mislim, da je bilo kritike kar dovolj za to, da se enkrat dokončno zamislimo o položaju žene — delavke danes in seveda sleherni izmed nas pripomore k temu, da bo ženi lažje tako v družini kot družbi, da se bo lahko enakopravno idejno-politično in kulturno udejstvovala.

Zamišljenost

In kako je s tistimi ženami, materami, ki jih vse preradi spregledamo? Mnoge med njimi žive bolne in onemogle v popolnoma neurejenih življenjskih razmerah in oskrbi ali pa so kje pozabljene v kakem oskrbovalnem domu. Vas pri vsem tem razmišljanju vsaj malo zapeče lastna vest ali zaboli srce ali pa ste mnenja, da je to naloga drugih?

Ne le za dobro in srečo teh ljudi, za boljši jutri vseh nas je naša dolžnost, da vsem tem in podobnim »malenkostim«, ki pa — priznati moramo — še danes niso redke, naredimo enkrat za vselej in uspešno konec. Ne le mrzlično tekanje po cvetličarnah in ostalih trgovinah ob 8. marcu, ne le »pridnost« vseh članov družine, ne le številne kulturne pri-

reditve itd., ampak tista skromna pozornost in spoštovanje do naših žena bi naj bila prisotna vedno in povsod, saj bi izravnala številne druge probleme, ki otežujejo naš vsakdan. Dokler pa te pozornosti ne bomo sposobni reševati, bo potrebnih žal še veliko takih in podobnih razmišljanj, in želim, da bi kmalu ugotovili, da niso bila zastoj.

Kljub temu pa uporabljajmo priložnost in želim vsem ženam — delavkam v imenu OO ZSM Trg uspešno in kar se le da lahko pot v družini in družbi in hkrati tudi čestitam za vse dosežene uspehe ob 8. marcu, seveda pa še dosti moči in elana za v prihodnje!

Ivica Pepevnik

Kako naj pišemo

Namen mojega prispevka je, da mladim, tako tistim, ki sodelujejo pri kreaciji našega glasila, kot tistim, ki pišejo za druge časopise, nanizam le nekaj napotkov, da bodo bolje pisali, bolj realno ocenjevali družbeno dogajanja in da bodo v čim večji meri pripomogli h graditvi našega samoupravnega socializma. Vsi vemo, da je tudi ZSMS revolucionarna organizacija, ki ne bo nikoli stala ob strani družbenih dogajanj, ampak bo z zagonom pripomogla k hitrejšemu razvoju družbenih odnosov ter popolni osvoboditvi delovnega človeka.

Prva in najpomembnejša naloga vsakega mladega dopisnika je, da zares dobro pozna naše družbene odnose. Zato je naloga vseh mladih, ki žele pisati, da s svojim pisanjem koristijo razvoju naše samoupravne socialistične družbe. Dobro morajo poznati ustavo SFRJ, ustavo svoje republike, statut občine ter krajevne skupnosti. Razen tega mora dopisnik dobro poznati našo nadaljnjo usmerjenost družbenega razvoja, ki je razvidna iz kongresnih dokumentov ZK ter programa ZKJ. Ne nazadnje se mora srečati tudi s klasičnimi in sodobnejšimi deli marksizma. Marxove, Leninove, Engelsove knjige so nenehni vir marksističnega znanja. Le-te so napisane v jeziku, ki je dostopen tudi preprostemu delavcu. Če ne že z drugimi deli, bi moral vsak mlad dopisnik, pa naj dopisuje v glasilo, kot je naše, obdelati vsaj Marxov in Engelsov Komunistični manifest (program revolucionarne partije) in Leninovo Državo in revolucijo.

Moše Pijade je nekoč zapisal, da je novinar »univerzalna neznanica«, kar pomeni, da mora dopisnik vedeti čim več, iz česar sledi, da se mora nenehno izobraževati, zlasti na družbenem področju. Družbi ne more narediti večje škode, kot če piše, ne da bi poznal družbene odnose in našo družbeno ureditev. Takšno plehko, prisiljeno pisanje samo škodi in povzroča med ljudmi zmedo, žal pa ga je najti tudi v naših osrednjih javnih občilih. Skratka, poznati mora bistvo družbenih odnosov in družbene usmeritve in se mora nenehno idejno in družbenopolitično usposabljanje. Če neke stvari ne pozna ali je ne razume, je bolje, da ne piše o njej, zakaj gotovo bo grešil ali pa se bo pustil pretentati kakšnemu birokratu, tehokratu, celo osebi »hujšega kalibra«, posameznemu ali tudi forumskemu interesu. Zgodilo se je že, da je nekdo pisal o nekem podjetju v samih superlativih, potem pa je le-to čez dober mesec prišlo v stečaj.

Človek, ki piše, mora nenehno biti na pozicijah delavskega razreda oziroma z njih izhajati. Pisanje mora biti objektivno in obenem kritično ter seveda družbeno angažirano. Mora biti resnično, dejstva pa prikazana taka, kot so. Olepšavanje nikakor ne koristi, prej škodi, ker je neposredni prejemnik sporočila lahko še kako dobro seznanjen z resničnostjo. Kritika mora biti vedno konstruktivna.

Mnogokrat bo mlad novinar slišal, da ne sme pisati kritično, da je nor, če tako piše in če naprej vztraja, mu začno celo groziti, zapirati vire informacij in podobno. Tak od-

nos do novinarjev kaže na forumsko in grupško delo tistih, o katerih poroča, če poroča objektivno, kritično in družbeno angažirano, tako kot od njega žele delovni ljudje in to tudi pričakujejo. Slab je tisti dopisnik, ki bo takim interesom klonil, ki bo nekoga favoriziral, ki bo pisal le v superlativih, ki bo pozabljal, da je njegovo pisanje podložno splošni družbeni kritiki, ki bo povsod videl vse lepo, v resnici pa bodo delavci zaradi birokratskih odnosov odmaknjeni od odločanja. Slab je tisti dopisnik, za katerega je dovolj sprejet sklep, program, načrt, če je potem vse to uresničeno, mu je pa malo mar.

Skratka, novinar mora objektivno ocenjevati vse, kar se dogaja v nekem družbenem okolju, dati priznanje rezultatom, vendar pri tem ne sme zapasti v vzhicenje nad uspehi, temveč še naprej postavljati smernice nadaljnega razvoja. Zakaj?

Pri nas z razrednim sovražnikom še nismo povsem obračunali in je stalno na preži, da bi se vmešal in preprečil naš nadaljnji razvoj. Temelj vsakega dela je kritika. Vsekakor le-ta ne sme zapasti v kritizerstvo. To je škodljivo, saj demobilizira, zato mora biti deležno najostrejše družbene kritike.

Vsak, ki se ukvarja s pisanjem, naleti na začetku svoje poti tudi na razočaranja. Pri tem mislim na prej omenjeno forumsko delo, ki ga še vedno nismo izkoreninili. Tam namreč za novinarja, ki je širokih družbenih pogledov, ki objektivno ocenjuje dano stvarnost — ne bo prostora. Vendar pa mora, kljub porazom, še posebno, če ni deležen

kritike družbenega okolja, novinar vztrajati na revolucionarnih pozicijah, zavedajoč se, da je družbenopolitični delavec, na katerega pade nemalo odgovornosti za naš nadaljnji razvoj. Da je mlad človek družbenopolitični delavec, pomeni, da ni zgolj hladen opazovalec družbenega dogajanja, ampak tudi njegov aktivni tvorec. Se zdaleč ni res, da bi moral novinar na sejah katerih koli samoupravnih organov molčati. To je zmotno in nedvomno v nasprotju z našo družbeno ureditvijo. Že javnost sej omogoča, da se jih vsak udeleži in vsak na njih sodeluje. Na sejah mora biti aktiven subjekt, ne pa objekt, ki le poslušaja in potem to, kar sliši, suhoparno posreduje javnosti. Javnosti mora posredovati bistvo, temelj nekega dogajanja, ne pa neka čisto pristranska dejstva, ki bodo pri ljudeh povzročila negotovanja in prikrito posmehovanje, kot to, »da so gasilci famozno pogasili požar« in drugo. To je smešno in žalostno obenem. Pisec je odgovoren družbi in ne le posamezniku ali grupam. Mnogokrat se zgodi, da je na marsikateri seji bistvo in resnica skrita v plašč lepih in postranskih dejstev. Njegova naloga je ob doslej že tolikokrat omenjenem poznavanju družbenih odnosov, da odkrije bistvo, da razkrinka tiste, ki se jim toži po starih, še nepreseženih odnosih.

S skupnimi močmi moramo zavirati delo tistih, ki odtujujejo oblast delovnim ljudem kot nosilec družbene reprodukcije, razkrinkati tiste, ki se norčujejo iz temeljnih pravic, ki pripadajo delavcem iz ustave, programa ZKJ, kongresnih dokumentov, s tem da stare odnose skrivajo zgolj v formalen imenski plašč OZD, TOZD, delegatskega sistema. Delegatski sistem, združeno delo, skupščinski sistem — tu morajo vladati stvarni odnosi, v katerih delavec ne bo objekt. Naša mladinska organizacija ni izvzeta iz takih odnosov.

Da povzamem: novinar, dopisnik mora biti predvsem družbenopolitični delavec, aktiven družbeni oblikovalec družbenih odnosov in njihovega nadaljnega razvoja. To lahko doseže le z revolucionarnim pisanjem, ki mora biti obenem objektivno in kritično, ki bo gradilo in osveščalo našega delovnega človeka, ki bo obračunavalo z družbenim sovražnikom, ki je še vedno na preži, ki bo idejno osveščalo delovne ljudi, ki jih bo vzpodbujalo v družbene in delovne akcije. V vsakem članku, vsakem novinarskem prispevku mora biti prisotna družbena angažiranost, pa četudi v športnem prispevku.

V. G.

Tvoja ljubezen, mama

Tanji je spomin segal daleč v prva leta otroštva. Posamezne podobe, trpke in radostne so ji včasih kar s silo vstajale iz pozabe. Megleno se spominja dneva, ko sta z mamo prvič obiskali resnega moža z očali. Dolgo je mami nekaj pripovedoval, pojasnjeval, pri tem pa se mu je pogled često ustavljal na njenih skrivenčenih nožicah, na rokah, ki so vztrepetale že ob najmanjšem dotiku, na ustnicah, ki niso mogle oblikovati jasnih ter razločnih glasov.

To je bil le eden izmed tistih številnih obiskov pri zdravniku. Zvečer jo je mama dlje kot ponavadi božala ter se sklanjala nad njeno posteljo in po licu so ji drsele solze. Tanja takrat še ni vedela, zakaj mama joče, niti ni občutila njene bolečine, ki ji je ležala na srcu. Zjutraj je skozi okno opazovala otroke, kako so se igrali na dvorišču. Zazelela si je mednje, toda mama jo je odvrnila, češ da bosta šli skupaj obiskat tetine mucke. V mraku jo je oče, skrbno oblečeno v dolge hlače, ki so zakrivala nožice, odnesel v avtomobil, da so se odpeljali k teti. Takrat še ni razumela, zakaj se oče in mama skrivaj ozirata po oknih okoliških hiš. Šele kasneje, veliko kasneje jo je obšlo boleče spoznanje, ko je zaslišala besede: »Ubožica, nikoli ne bo shodila!« To je nanjo delovalo kot oster

meč, ki napravi globoko, nezaceljivo rano. Pomena »nikoli« še ni dojela, niti ni vedela, da so bile besede namenjene prav njej. Opazila je le vznemirjenje na očetovem obrazu in tihi materin vzdih.

Nekega dne, tega se še dobro spominja, je pozvonil poštar. Mami je izročil modro kuvertlo. Ko je prebrala vsebino lista do kraja, jo je tesno stisnila k sebi, jo vzela v naročje, potem pa ji je dolgo pripovedovala o novem domu, kjer bo našla prijatelje, s katerimi se bo lahko igrala. Pa o tovarišicah, ki veliko vedo, o črkah in številkah, o pesmicah, risbah. Veliko je govorila, le eno je ostalo prikrito, neizbežno, neizrečeno. Odslej bodo ločeni. Vsi trije so prav dobro vedeli za to, vendar so se izogibali teh besed.

Ob pripravljanju novih oblek, copat, zvezkov, knjig, barvic, so dnevi minevali hitro, skoraj prehitro.

Ko je odcvetela ajda in so dozorela prva jabolka, so se odpravili v majhno mesto pod planinami. Vstopili so v mogočno stavbo, polno vrat in hodnikov. Tanja je začudeno opazovala nove obraze, ki so ji odgovarjali ter jo pozdravljali, kot bi se že dolgo poznali. Končno jo je mama izročila v naročje belo oblečene ženske, ki jo je odnesla v sobo, kjer je bilo zbranih ob mizah nekaj vrstnikov.

Čeprav je vedela, da je prišel čas njenega šolanja, vendarle ni mogla razumeti, da sta očka in mamica ostala zunaj velikih steklenih vrat, da bo ostala vrsto dni ločena od njiju. Zvečer, ko je v postelji pridruženih ihtela v blazino, ju je skoraj zasovražila. Vedela je, da jima je s tem storila krivico, kot še tudi pozneje tolikokrat.

Na novo okolje se je kar hitro privadila. Zlasti v razredu je doživela vsak dan kaj novega, zanimivega privlačnega. Kmalu je znala napisati prvo kartico staršem. Kako ju je razveselila! Ob naslednjem srečanju z njima je dobila imenitno obleko za pustno veselje. V njej je bila kot prava Trnuljčica. Oh, ko bi mogla vsaj za trenutek zaplesati, razigrano in noro! Ne, ko bi se le za trenutek, za bežen hip lahko sprehodila po dvorani. Mamino darilo je izgubilo svojo vrednost. Pogreznila se je v molk, nejevolja ter zavist sta se ji prikradli v srce. Podoben občutek

jo je navdal tudi takrat, ko ji je mama vsa žareča razlagala o potovanju na morje.

Tanja ji je hladno odgovorila: »Kaj bi le? Doma ostanem!« Ni vedela, ali ji je strah pred neznanim narekoval te besede ali ji je čisto na dnu tlela želja žaliti druge.

In tisti Silvester! Na pol odrasla je sedela v svojem vozičku za pogrnjeno mizo. Vse-povsod so bili veseli, razigrani obrazi, glasba, šale, smeh... Nato pa kozarec, pa drugi, tretji, cigaretni dim... Kaj bi le? Življenje je krivično! Uženimo ga! Alkohol je tu... Takrat pa so skozi tisti čudni opoj, ki ga je občutila, zasijale sestrine oči. Tako mehke, otožne, prosočne in še nikdar ni opazila toliko svetlobe v njih, kot v tistem trenutku. In nenadoma se ji je zazdelo, da se nad otroško posteljico sklanja mati z obrazom, po katerem polzi solza za solzo kot seštevek velikih, neozdravljivih bolečin.

Silvo Jaš

BRATSTVO — ENOTNOST

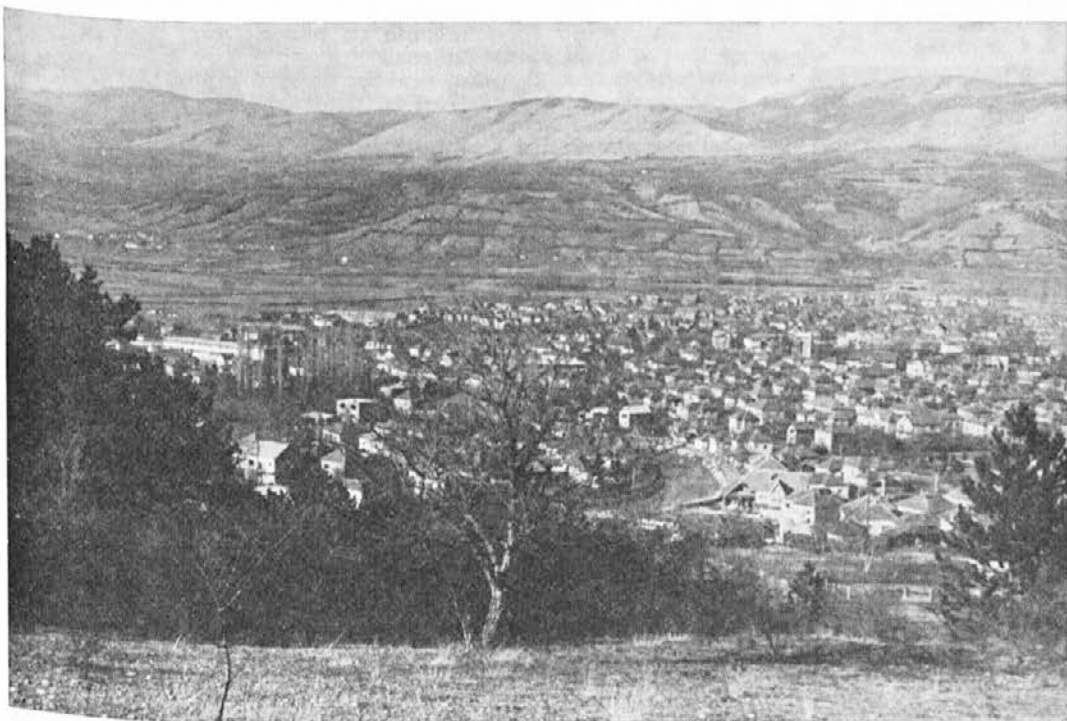
BELA PALANKA

Občina BELA PALANKA se razprostira po belapalanski kotlini na površini 350 km². V antični dobi je na sedanjem mestu Bela Palanka stalo slovito mesto Remizijana. Remizijana je bila velikega pomena kot vojaška utrdba in trgovsko središče na poti Beograd—Carigrad. Izvira iz keltskega imena plemena Remina in je bilo osnovano okrog leta 280 našega štetja. V času vladanja carja Trajana je mesto dobilo popolno avtonomijo.

DUČNOST«. Elektronska industrija iz Niša ima v Beli Palanki svoj obrat, ki zaposluje okrog 150 delavcev.

Na področju izobraževanja imajo v občini tri osnovne šole in gimnazijo. Nedaleč od Bele Palanke je urejen rekreacijski center »škola u prirodi u Divljani«, katero obiskuje šolska mladina skozi vse leto iz občine ter iz bližnje in daljne okolice.

V NOB je iz teh krajev sodelovalo ogromno število prebivalstva. Dali so dva narodna heroja, in sicer Ljubomira Živkovića-Ljupča

Bela Palanka

V občini Bela Palanka živi okoli 21.000 prebivalcev. V bližini sta dva močna ekonomska centra, Niš in Pirot. To pa je tudi vzrok za zelo močno migracijo prebivalstva, tako da število nenehno upada. Poseben problem je veliko število (prek 50%) ostarelega prebivalstva.

Danes je Bela Palanka kulturni in ekonomski center občine, ki zavzema 47 večjih in manjših zaselkov. Okrog 2500 delavcev je zaposlenih v gospodarstvu in negospodarstvu. Mnogo truda je vložena, da se občina reši dosedanje nezavzetosti in se industrijsko okrepi.

Od gospodarskih organizacij so najpomembnejše naslednje: podjetje za izdelavo otroške obutve »VESNA«, tovarna pohišta »UKRAS«, tovarna tekstilnih strojev »BU-

Spanca, ki je padel, ter Mičića Jovana-Djordja, sedaj generalpodpolkovnika v JNA.

Jože Pačnik

Čakanje

Zunaj tako dolgočasno pada dež, jaz pa že ne vem kolikolič poskušam dobiti medkrajevno. Vztrajam.

Se spomniš, vprašal si me, če se te bom še sploh spomnila, ko se boš vrnil. No, in vidiš, tako vrtim številčnico že celo jutro, zaman. Moram vztrajati. Kako rada bi po-

novno bila s tabo, pa čeprav samo za hip, droben trenutek. Vedno sva si želela isto, da ne bi minili ti najini srečni dnevi, da nama ne bi bilo treba v žalosten vsakdan, da se ne bi razšla. Pa vseeno. Želja nekoga tretjega je bila verjetno večja od najine ali preprosto... Če bi uslužbenci na pošti slutili, vedeli, kako dolgo te že zaman kličem, bi takoj dobila zvezo, res.

Se spomniš, ko si prvič prišel pome? Potem skupaj na plesu... Zares, na kraj pameti mi ni prišlo, da bi midva... častna beseda!

Saj med nama ni bilo nič drugega kot običajno »dober dan«, »zdravo« in nič več. Tudi prijateljstvo nisva imela istih. Ti si bil vedno z nekoliko starejšimi, bolj odraslimi. Tistega, da, tistega večera je bila na plesu glasba nekam drugačna, bolj nora kot običajno. Tako se že dolgo ni plesalo. Zame je bilo to nepozabno. Šele tisti večer sem opazila, da so tvoje oči pravzaprav pepelnato sive, da lepo govoriš in da mi je v tvoji bližini, družbi, prijetno, več kot prijetno. Venomer si govoril o najinem prijateljstvu, ki da je enkratno. In še prav si imel!

Prava zima je. Tako kot lije, ne bo nehala vsaj še dva dni ali več. Pa še sneg naletava! Ti sploh ne veš, kako mrzim dež, sneg, zimo. Prinaša otožnost, sivost.

Naslednje jutro sva se srečala. Nisem vedela, kako se naj obnašam, kaj naj napravim. Čakala sem, da vidim, kako boš ti reagiral, kaj storil.

Ti pa si mirno sedel poleg mene, kot da se prejšnji večer ni nič zgodilo. Nisem bila užaljena, častna beseda, samo nekam čudno sem se počutila. Sploh si nisem mogla razložiti vsega tistega, kar se je zgodilo sinoči.

Naenkrat si mi začel nekaj tiho govoriti. Ne spomnim se, kaj si govoril. Bila sem zmedena, bala sem se, da tega drugi ne opazijo, obenem pa sem bila srečna... Od vsega sem si zapomnila le to, da me boš čakal pred blokom. Šla sva na potepanje. Kar tako, molčala sva, verjetno je bila vmes zadrega, saj je pogovor kar naenkrat postal živ. Objel si me. Vso me je preplavila sreča. Govorila sva, govorila... O meni, tebi, poletju...

Verjameš, da se je v tem najinem skupnem času mnogo zgodilo? Več kot vse leto poprej. Zares!

Za trenutek se mi je zazdelo, da sem dobila zvezo. Na žalost, pomota. Ko bi se vsaj dogovorila, da bi me ti poklical, tako pa... Ugotovim, da je današnji dan zelo nesrečen za medkrajevne pogovore. Čas pa kar prehitro teče.

Nenadoma si moral odpotovati, čeprav sem dobro vedela, da moraš pogosto na pot. Toda bilo je tako iznenada, nepričakovano. Ves dan nisem mislila na slovo, šele zvečer. Takrat sem doumela, da se res razstajava, poslavljava. Ta večer je bil pust. Skoraj nisva govorila.

Pred seboj imam košček papirja s tvojim naslovom. Sam si mi ga dal. Dolgo si me gledal z željo, kot si rekel, da si me čimbolj zapomniš.

Sedaj, ko zunaj tako neusmiljeno dežuje in zaman poskušam priklicati tvoj glas, je vse tako daleč, nestvarno...

Nebo, v katerega se zazrem, je sivo, žalostno. Kdo ve, se bodo zvečer prikazale zvezde? Ne, nič se v meni ni spremenilo, častna beseda, samo...

»Halo! Ti si? Oh, končno, veš...«

V. G.

NEPODPISANE MISLI

— Tudi kultura je sestavina človekovega življenja in dela.

— Človek ne živi samo od kruha, o njegovi sreči in potrditvi človečnosti ne odloča le boljši osebni standard.

— Izobraževanja, vzgoje in kulture ne bi smeli deliti, saj so to nerazdelne sestavine enovitega poslanstva — oblikovanja človekove osebnosti.

IZSEK

V trušč laboratorija je slabotno zacingljaj glas šolskega zvonca. Skoraj nemogoče ga je bilo slišati ob škripanju stolov in miz, sikanju granat, ki so jih predstavljali koščki krede in razna druga orožja. Malodane nihče ni sedel na svojem prostoru, ko je vstopil postaran profesor kemije. Mrko se je ozrl po razredu in zabliskal z očmi. »Saj nič ne pomaga! Le čemu upam, da bom naletel na red in tišino, kadar vstopam v ta najbolj grozni razred na šoli?« Tako je razmišljal, ko je korakal ubogi profesor proti katedru. Učenci mnogokrat ne razumemo, da imajo tudi profesorji skrbi zaradi nas, ne le obratno.

»Groza me prevzame, ko o njih poslušam v zbornici, imeti uri v tem razredu pa je izguba časa in živcev. Nobenega zanimanja! Kakor da ti puhloglavci res ne razumejo, da je kemija zibelka znanosti. Brez kemije vendar ni življenja! In nobenega zanimanja! Da o vprašanih ne govorimo. Če bi tukaj odprl posvetovalnico za matere z dojenčki, ohoho, potem bi vprašanja kar letela! Presnete smrklije in mulci zeleni! Zdi se, da hodijo v šolo le zaradi lastne zabave in uživajo ob pogledu na uničene profesorje. Ampak jaz jim bom tokrat res posvetil!« so se profesorju zasvetile oči, medtem ko je vpisoval uro v dnevnik. »Pritisnem jim nekaj graj, da se jih do konca leta ne rešijo, sicer pa tudi nobenega znanja ni v tem razredu. Če zlepa ne dosežem spoštovanja, no potem, ljubčki moji, se bomo pač drugače pogovarjali! Me boste že še poslušali! Kdo manjka?«

Hrup še vedno ni ponehal, zato je preslišal skoraj vsa imena, ki so priletela proti katedru z vseh koncev razreda.

»Saj to je pošastno!« je zamajal obupano z glavo. »Takega dnevnika nima noben razred na šoli, vsak dan jih manjka najmanj šest.« V duhu si je predstavljal škodo, ki jo špricarji povzročajo predvsem sebi in družbi, pogrelo ga je in zato je svoje misli razpredal naprej precej glasneje: »Se vam razredničarka nič ne smili? Najmanj šestkrat dnevno poslušam o vas same slabe stvari. Ne učite se, ne poslušate, ne sodelujete, neresni ste, nesramni in kot krona vseh vaših odlik — postali ste simbol špricarjev! Le po kaj hodite v šolo? Kot da ne vem — radi bi jo lepo lagodno potegnili skozi življenje. Ampak nič ne bo iz tega, vam rečem. Nič! Če nihče drug, vam bom jaz pokazal, kaj se pravi, imeti profesorja za norca! V vašem razredu jih bo imelo vsaj pet popravnega, pa če se mi vsi sredi razreda postavite na glavo!«

Strele so švigale, v divji vnemi pridige so se redki lasje razsuli po utrujeni pleši, sonce se je ujelo v zlat zob med pol razprtimi ustnicami in poščegetalo pod nosom razposajene otroke. Veličastna podoba vnetega spreobrnjevalca izgubljenih duš, je v hipu izgubila, kajti ko je profesor spoznal, da ni napravil nobenega vtisa, je z ihto pograbil debelo, staro knjigo, da so listi kar sfrčali po mizi iz nje.

»Krasno! Zdaj bo pa spet požrl pol ure za ponavljanje!« je Gobi rekel Sandiju.

In res je profesor prav takrat odprl usta. Kot po navadi pa se tudi tokrat ni potrudil, saj je v dolgih razmišljanjih spoznal, da se nima smisla naprezati, ker koristi tako ne bo. Čeprav ga je včasih pedagoška žilica kot danes zanesla, je kmalu na vse skupaj pozabil. Odpredaval je snov, izpolnil svojo dol-

žnost, slišali so ga lahko le v prvih klopeh. Navadil se je že govoriti bolj sam zase in se ni nikoli prav posebno potrudil. Govoril je, mahal z rokami po zraku, risal po tabli formule za desnico in jih brisal z levim rokavom svoje preluknjane halje. Razvnel se je in počasi pozabil, da ga nihče ne poslušajo, nihče ne sliši, in prav zato je nejeverno pogledal, ko ga je predsednica vprašala nekaj v zvezi s snovjo.

Tako je ura minevala. V teh kratkih 45 minutah se je dalo storiti mnogo stvari. Janja je dokončala levi rokav za fantovo jopico, Vera se je poglobila v strokovno čtivo, koristno za njen študij (Dr. roman, op. p.) nekaj mulcev je prepisovalo Bertino matematično nalogo, Boris se je trudil okoli filozofije in ostali v takem stilu.

V mrmrajoči nemir razreda in monotono profesorjevo razlago je odrešilno zarezal zvonec. Profesor se je bil ravno razvnel, a so se otroci, tako jim je imel navado praviti, že vsuli na desno proti straniščem.

»Drejš, imaš šibice?« »Uf,« je puhnila Neva globoko iz pljuč »pa smo le zmazali še eno uro. Pa kako smo bili mirni, res ne vem, kaj imajo prfoksi proti nam?« Cel cvet zbranih kadilk je bušnil v razposajen smeh.

»Res je, pri sociologiji bom prišla do dna skrivnosti o operaciji leve strani možgan,« se je oglasila Vera.

»Saj, saj,« se oglasil Janja »kdo pa pravi, da šola ni koristna in da mi nismo solidni dijaki?«

Znova je zazvonilo. Čiki so poleteli v školjke in skozi okna na cesto. Za gostim dimom se je skozi vrata zavalila še gruča razposajenih deklet.

»Maja, saj mi boš posodila Burdo? Sociologije enostavno ne prebavljam in gotovo bo več efekta, če si jaz ogledam nove modele. Še sreča, da za modo nisem tak anti kot za matematiko.«

»Zmigajte se, punce, Dragi moji je danes nataknjena.«

»Saj pravim, da smo pridni! Fika, mi boš zdaj razložil tisto kemijsko vez, kako se že reče?«
Sema

DESET NAJBOLJ PETIH V ŽELEZARNI V LETU 1977

(Humoreska)

1. Da mi je znati koji joj je vrag? — Pred združitevijo z Ljubnom.
2. Život je maskenbal — Komisija za dodelitev stanovanja.
3. Čovjek koji moli — Delavci.
4. Majko, otvori vrata — Komisija za ugotavljanje premoženja.
5. Život je tombola — Nov plačilni sistem.
6. Trideset let — Prošnja za stanovanje.
7. Sejem želja — Tik pred plačo.
8. Trla baba lan — Naši sestanki.
9. Kje so tiste stezice — Sanacijski ukrepi.
10. Vse se vrača, vse se plača — Samoprisevek za ceste.

Vlado Obreza

BODICE

Najbolj obiskane kulturne ustanove v Mežiški dolini so razni bifeji in gostilne.

Na zadnji seji TOZD »MERX« Ravne na Koroškem so sklenili, da bodo v bifeju na avtobusni postaji z zakonom uvedli nov plačilni sistem, ki se že nekaj mesecev pridno uporablja. Kupiš pivo in namesto našega ljubega dinarčka dobiš nazaj žvečilni gumi, vžigalice, pepermint bonbone ipd. Bo vsaj zakonito! Kaj pa potrošniki?!

Vlado Obreza

Sonce na steni

Uredniški odbor sestavljajo Jože Pačnik, Marjana Volmajer, Rudi Mlinar, Franjo Miklavc, Silvo Jaš ter Vida Gregor, ki je odgovorna tudi za vsebino Mladega fužinarja.

*

Vse sodelavce »Mladega fužinarja« prosimo, da v bodoče oddajajo svoje prispevke v mladinski sobi do vsakega prvega v mesecu.

Poravnalni svet v temeljni organizaciji

Na nedavnem seminarju predsednikov sindikalnih organizacij železarne je bila sprožena tudi pobuda o ustanovitvi poravnalnih svetov v okviru temeljnih organizacij ali delovnih skupnosti.

Kršitev delovne in tehnološke discipline, neopravičeni izostanki, neprimerni odnos med nadrejenimi in podrejenimi ter sodelavci nasploh in še marsikaj so bili že čisto predmet razprave na različnih ravneh. Vedno in povsod se je tudi ugotavljalo, da disciplinski način reševanja teh problemov ni najbolj učinkovit, in da bi vsekakor morali iskati druge načine in poti, da bi bilo kršitev delovnih obveznosti čim manj. Vloga družbene zavesti vseh delavcev je bila sicer že večkrat poudarjena in s tem v zvezi vloga vseh subjektivnih sil pri formiranju te zavesti. Precej podpore so vedno dobivale ideje, da bi morali kršilce delovnih obveznosti in vprašanja kršitev zlasti obravnavati delovne skupine, torej sredine, v kateri kršilec živi in dela. Neka zdrava delovna sredina sicer lahko na kršilca pozitivno vpliva in neposredno demokratično tudi doseže rešitev problema brez disciplinskega arbitriranja ali ukrepanja. Klju temu pa lahko trdimo, da se pri takem načinu subjektivnih vplivov ni mogoče izogniti in da je zato tudi vpliv delovne sredine na rešitev problema lahko zelo relativen. Iz prakse celo vemo, da obstojajo posamezne sredine, ki dajejo kršilcem delovnih obveznosti direktno podporo.

Idejo o oblikovanju poravnalnega sveta bi se dalo, glede na to, da še ni zrela, predstaviti približno tako: poravnalni svet bi morebiti sestavljali zlasti funkcionarji družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ter vodilni delavci. Poravnalni svet, kolikor bi ga tako imenovali, niti ne bi imel toliko svoje poravnalne funkcije, temveč bi bolj kot to poskušal analizirati vzroke in posledice tipičnih kršitev ter glede na svoj močni politični sestav lahko predlagal določene ukrepe samoupravnim in poslovnim organom, da bi do karakterističnih kršitev sploh ne prihajalo. Imel bi torej bolj preventivno funkcijo. Kljub temu pa bi ta organ verjetno uspel obojestransko in zadovoljivo rešiti mnogo primerov, tako da bo disciplinske obravnave sploh ne bi prišlo. V perspektivi pa bi poravnalnemu svetu najbrž morali tudi v samoupravnih splošnih aktih zagotoviti primerno mesto. Lahko bi na primer sodeloval v prvi fazi disciplinskega postopka ali pa bi ga celo postavili v funkcijo predlagatelja za uvedbo disciplinskega postopka, kolikor ne bi določenih problemov že sam ali pa s sodelovanjem drugih dejavnikov uspel zadovoljivo rešiti.

Kot vsaka ideja je tudi ta neobdelana in nedorečena, smatramo pa, da je v osnovi dobra ter da bi njena uresničitve sigurno prinesla zadovoljive rezultate.

J. D.

skupne usklajenosti proizvodno-tehnične in delovnega potenciala. Glede na to s pojmom organizacije zajemamo tudi usklajenost proizvodnih kapacitet s surovinsko osnovo in potrebami tržišča, usklajenost angažiranja in razširitev sredstev z objektivno pogojenim angažiranjem in trošenjem, usklajenost delovnih in strokovnih sposobnosti delavcev z zahtevami, katere pred njih postavlja delo ipd.

Odsotnost znanstvenega pristopa pogojuje, da večkrat nimamo organizacije ustrezne kvalitete. Takšen pristop izgradnje organizacije dela ne sme biti sprejet že zaradi tega, ker je nesamoupraven, tj. ker tako postavljena organizacija dela ne predstavlja samoupravne organizacije. Z druge strani neobstojanje vnaprej določenega sistema organizacije preobremenjuje organizatorje in koordinatorje procesa dela in jih dela nemočne pred pojavi nedela in nediscipline. Takšen pristop k organizaciji prav tako ustreza pojavom tehnokracije, birokracije in managerstva, ki pa so nezdružljivi z našo družbeno ureditvijo.

Dejstvo je, da ima takšna organizacija, ki karakterizira nerazvito osnovne delitve dela, po pravilu za posledico pojave, da vsi delajo vse, da so vsi za vse odgovorni in pristojni oziroma da nihče ni za kaj odgovoren in pristojen. Ko se ti pojavi razširijo, je sigurno, da je po sredi dezorganizacija, ki vodi k slabim rezultatom, ne glede na to, kako te rezultate merimo.

V odnosih proizvodnje, kakršni se formirajo v naši samoupravni družbi, kjer urejanje odnosov v združenem delu predstavlja neodtujljivo pravico združenih delavcev, predstavlja združeno delo

subjekt organizacije lastnega dela, zaradi česar tudi mora biti odgovorno za kvaliteto organizacije. V tem smislu je združeno delo pristojno, da insistira pri ustreznih strokovnih organih, da se stalno angažirajo pri izpopolnjevanju oziroma dvigu organizacije dela na višji nivo in da skrbijo, da določeni sistem organizacije pravilno in nemoteno funkcionira.

Ker kvaliteta organizacije pogojuje kvaliteto in kvantiteto rezultatov dela, ti pa določajo okvir delitve dohodka in osebnih dohodkov, mora biti jasno, da nižji nivo organizacije zagotavlja tudi nižji dohodek, kar bi moralo biti povod za ukrepanje združenega dela. Če že govorimo o ukrepih za povečanje nivoja organizacije delovnega procesa v naših pogojih, je koristno poudariti tudi problem odgovornosti oziroma neodgovornosti. Dejstvo je, da odgovorno obnašanje nosilcev delovnega procesa predstavlja osnovni in najpomembnejši faktor organizacije. Sama po sebi neodgovornost pomeni dezorganizacijo in kolikor se organizacija ne more zoperstaviti pojavi neodgovornosti, pada njen nivo.

Pomen neodgovornosti v organizaciji dela se lahko opazuje tudi skozi dejstvo, da ima neodgovornost posameznika po pravilu za posledico neodgovornost ostalih in na tej osnovi neodgovornost preti, da se spremeni v splošno neodgovornost, ki pa pomeni dezorganizacijo.

Če se govori o neodgovornosti v organizaciji, se mora poudariti dejstvo, da v naših pogojih srečujemo tudi obnašanje po principu manjšega odpora. Namreč dejstvo je, da je v naših pogojih precej lažje ustvariti pravico kot izterjati odgovornost. Temu ustre-

Organizacija kot dejavnik produktivnosti

Pri nas je dolgo obstajalo investicijsko pojmovanje produktivnosti dela. Izhajalo je iz tega, da se vprašanje produktivnosti dela lahko rešuje samo z novimi vlaganji v kapacitete in opremo. Toda praksa je pokazala, da so kapacitete in oprema z ustreznimi sposobnostjo delavcev samo izhodne predpostavke večje produktivnosti. Da bi imele te predpostavke učinek v rezultatih gospodarjenja, je potrebna dobra organizacija dela in poslovanja OZD, kajti to je področje, v katerem se skrivajo največje in najkvalitetnejše rezerve produktivnosti.

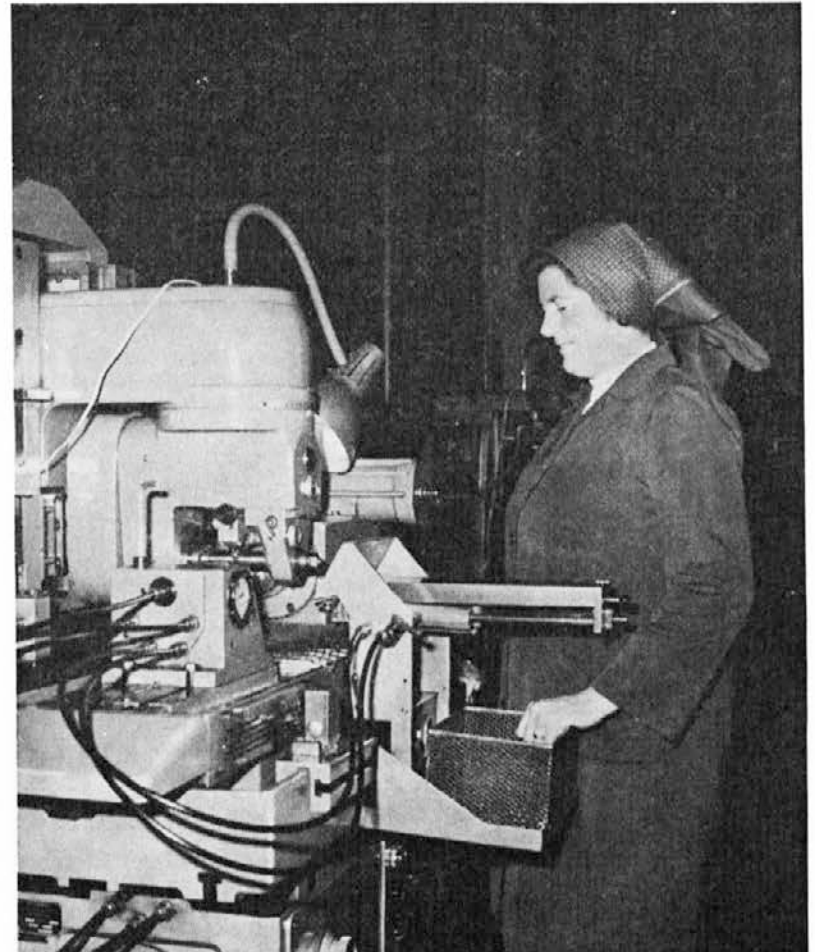
Organizacijski faktorji produktivnosti obsegajo vse tiste elemente, ki so vezani na človekovo osebnost v proizvodnji in na njegove napore v organiziranju proizvodnje. Glede na to, da je človek iniciator vseh akcij, bodo skozi te organizacijske faktorje prišli do izraza osebni-subjektivni momenti. Ker delujejo pod vplivom kvalitete človeka, so lahko pozitivni ali negativni. Ker nas bo preprečevanje negativnega delovanja organizacijskih dejavnikov privedlo do izboljšanja produktivnosti dela, si oglejmo, kateri so ti dejavniki. Skala organizacijskih

dejavnikov produktivnosti je zelo široka: — nepopolno izkoriščanje kapacitet,

- nezadovoljiva kvalifikacijska struktura kolektiva,
- neoptimalna intenzivnost dela,
- slaba kvaliteta dela,
- nizka organizacijska raven,
- nestimulativno nagrajevanje ipd.

Vsi navedeni dejavniki negativno vplivajo na našo produktivnost dela. Ze dejstvo, da v pogledu produktivnosti dela zaostajamo 2-3 krat za razvitimi deželami, govori o naših ogromnih rezervah in obenem o možnostih za povečanje produktivnosti.

Od organizacijskih dejavnikov, ki vplivajo na dvig produktivnosti, si oglejmo organizacijsko raven bolj podrobno, kajti organizacija dela pogojuje ostale organizacijske dejavnike. Če izhajamo iz tega, da s pojmom organizacije razumemo sistem kvantitativne in kvalitativne koordinacije elementov proizvodnje pri uresničevanju postavljenih ciljev, tedaj lahko rečemo, da se o njej ne more soditi samo s stališča izgradnje hierarhične strukture nadrejenosti in podrejenosti, temveč na osnovi

Dobra volja pri delu

Vene in kapilare

za tudi dejstvo, da so pri nas pravice v nekaterih sredinah popolne določene kot odgovornosti. V takšnih primerih, kjer je odgovornost težko izterjati, prihaja do obnašanja po principu manjšega odpora, zatajevanja neodpornosti, nedela, nedisciplin itd.

Za izvajanje samoupravno določene organizacije, za njeno stalno prilagajanje realnim potrebam življenja je potrebna poleg odgovornosti tudi disciplina (delovna, tehnološka in proizvodna disciplina, disciplina v izvrševanju obveznosti ob roku ipd). Kršenje discipline dezorganizira proizvodnjo in povzroča direktno škodo delovni skupnosti in poslovnim partnerjem. Zato je disciplina element organizacije in pogoj za njeno funkcioniranje. »Disciplina je zaveznicca proletariata,« je govoril P. M. Keržencev, teoretik Leninevega obdobja znanstvene organizacije dela. Organizacije združenega dela zato morajo izkoristiti to zaveznitvo.

Povrnimo se k že ugotovljenemu dejstvu, da v Jugoslaviji po produktivnosti dela zaostajamo 2-3 krat za razvitimi deželami ter poskušajmo podrobneje odkriti, zakaj kljub tujim strojem ne dosežemo produktivnosti kot v tujini.

Pri nas se veliko število delovnih ur izgublja zaradi slabosti, kot so:

- uporaba nepravilnega tehnološkega postopka,
- uporaba neprimerne materiala,
- uporaba neprimernih strojev in orodij,
- neupoštevanje navodil nadrejenih,
- neupoštevanje predpisane tehnologije,
- nepravilno postavljene norme,
- napake v predhodnih operacijah,
- napake, nastale v drugih oddelkih in drugih TOZD,
- čakanje zaradi pomanjkanja energije,
- čakanje zaradi okvar strojev,
- čakanje zaradi zamenjave orodja,
- čakanje na transport materiala ipd.

Kot se vidi, so izgube nastale zaradi premajhne koordinacije in nepovezanosti posameznih akcij

in procesov. S preučevanjem in izpolnjevanjem organizacije se lahko ugotovijo prazni hodi in rezerve v kapacitetah, delovni sili in materialu. Na ta način organizacija že sama predstavlja notranjo rezervo. Aktiviranje teh rezerv ne zahteva dodatnih vlaganj, v čemer je posebna kvaliteta organizacije kot faktorja produktivnosti dela.

V naši železarni imamo precejšnje število ljudi, ki so končali višjo šolo za organizacijo dela in torej ne bi smeli imeti slabe organizacije dela. Toda dejansko stanje nam kaže to, da ti ljudje niso dovolj izkoriščeni ter da niti ne zasedajo mest, na katerih bi lahko koristno uporabili svoje znanje.

Organizacija dela in poslovanja OZD je, kot smo že ugotovili, področje, v katerem se skrivajo največje in najkvalitetnejše rezerve produktivnosti. V organizacijske slabosti pa poleg že prej naštetih prištevamo:

- prevelik izmeček,
- potroške surovin in materialov v procesu proizvodnje nad normativno določenimi,
- slabo kvaliteto finalnega izdelka,
- materialne stroške režijskega karakterja,
- napake v konstrukcijskih rešitvah izdelkov,
- odsotnost merjenja delovnega učinka,
- premajhna delovna in proizvodna disciplina,
- neusposobitev delovnih ljudi za naloge na delovnem mestu,
- nezadostna stopnja informiranosti delovnih ljudi o ustvarjenih rezultatih ipd.

Vse našete slabosti delujejo limitirajoče na dohodek in se s tem pojavljajo tudi kot faktorji produktivnosti, pri boljši organizaciji poslovanja pa jih lahko uporabimo kot faktorje stimulantnosti.

Zaradi medsebojne povezanosti gospodarskih subjektov se organizacija dela ne more omejiti samo na TOZD ali DO. Delitev dela je naredila, kot je dejal začetnik klasične politične ekonomije A. Smith, da je svet postal delavnica, v kateri eni proizvajajo za druge. Odtod potrebe usklajevanja planov in programov na širšem prostoru, izpolnjevanje prevzetih obveznosti ipd. Združevanje dela in sredstev v višje organizacijske oblike odpira cel niz problemov organizacijske narave. S samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem je treba priskrbeti organizacijo, ki bo omogočila, da OZD, nastale z združevanjem dela in sredstev, skladno funkcionirajo.

S stališča angažiranja sredstev se prav tako največkrat obnašamo zelo neracionalno. Premalo so izkoriščene kapacitete opreme, imamo prevelike zaloge surovin, poleg vsega pa se neodgovorno obnašamo glede na razpoložljivi fond delovnega časa. To nam potrjujejo podatki, da v Jugoslaviji, ko smo na delu, izkoriščamo razpoložljivi čas pod 65%.

Oglejmo si, koliko letno dela poprečen Jugoslovan. Od 365 dni dela 263 dni, od delovnih dni pa (po viru iz leta 1976):

- 17 dni boluje,
- 1 dan neopravičeno izostane,
- 1 dan porabi na občini ali na vojaških vajah.

Če bi želeli odgovoriti na vprašanje, zakaj je tako, moramo izhajati iz dejstva, da je v človekovi naravi, da se obnaša lagodno in

brez posebnih omejitev. Glede na to je družba prisiljena, da z uporabo organizacijskih form usmerja človeka na delo, da bi s svojim angažiranjem maksimalno prispeval k razvoju družbe kot celote. Zaradi tega, če se delavec pri opravljanju svojega dela obnaša lagodno in neracionalno in teži k svobodi, ki negativno vpliva na rezultate njegovega in združenega dela, ni treba nanj kot na posameznika prenašati vse odgovornosti.

Ker bo težišče nadaljnega povečanja produktivnosti dela in boja za stabilizacijo v prvi vrsti v organizacijah združenega dela, se mora ta izvajati:

- z delovno motivacijo (kjer je odločujoča materialna zainteresiranost in ekonomska motivacija),
- z združevanjem dela in sredstev,
- z znanstvenim pristopom k delu.

Toda če istočasno ne bo sledilo pravilno nagrajevanje dela in ustvarjanje ter žigosanje in izkoreninjenje nedela, bo malo verjetno, da se bo produktivnost dela pri nas zares povečala.

Pravilno nagrajevanje dela in ustvarjanja bomo v železarni uredili s pravilnikom o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in ostale prejeme. Ta pravilnik bo posredno vplival tudi na izkoreninjenje nedela, saj bo v delavčevem interesu, da boljše in kvalitetnejše dela, kajti le tako bo prejel večji osebni dohodek in si s tem izboljšal standard.

Aleksander Jug

LITERATURA

Majda Škerbič, Reprodukcijski mezoekonomski tokovi (Naše gospodarstvo št. 1-2/1972).

Dragutin Radunović, Produktivnost rada u jugoslovenskoj privredi (Ekonomika udruženog rada št. 1-2/1977).

Velimir Odović, Organizacija rada kao faktor produktivnosti i ekonomske stabilizacije (Produktivnost št. 1/1976).

Miloš Sindjić, Organizacija rada i produktivnosti (Ekonomika udruženog rada št. 1-2/1977).

Svetovna proizvodnja jekla v letu 1977

Že pred koncem januarja je mednarodni inštitut za železo in jeklo pri združenih narodih (IISI) objavil prve podatke o svetovni proizvodnji jekla v letu 1977. Objavljeni podatki niso dokončni, po izkušnjah iz preteklih let se pa ne bodo bistveno menjali. Kot smo pričakovali, je svetovna proizvodnja jekla nižja od dosežene leta 1976, vendar ne toliko, kot se je dalo sklepati po dobljenih informacijah pred nekaj meseci o gibanju proizvodnje med letom v državah zahodnoevropskega trga, ZDA in Japonski.

Leta 1977 je znašala svetovna proizvodnja jekla 673,1 milij. ton, leta 1976 je bila 676,5 milijona ton in leta 1975 še nižja ter je znašala vsega 645,8 milij. ton. Doslej največja proizvodnja je bila leta 1974, ko je znašala 707,7 milij. ton.

Zanimivo je, kakšno je bilo gibanje proizvodnje in posameznih delih sveta. Če upoštevamo dežele »zapada«, znaša znižanje proti letu 1976 okoli 2,8% oziroma proizvodnja se je znižala od 453,8 na 441,2 milijona ton. Če upoštevamo pri tem samo države zahodnoevropske gospodarske skupnosti, Severno Ameriko, Japonsko, Južno Afriko in Avstralijo, znaša padec 4,1% oziroma z 416,2 na 399,2 milij. ton.

V državah evropske gospodarske skupnosti je znašala proizvodnja surovega jekla leta 1977 samo 126,1 milij. ton, kar je 6% manj kot leta 1976 in celih 19% manj kot leta 1974. Kot je razvidno iz teh podatkov, je bilo to znižanje v okviru pričakovani ali celo nekaj večje.

Nasprotno temu se je pokazalo, da so v deželah v razvoju proizvedli leta 1976 skupno 37,6 milijona ton in leta 1977 že nekaj več kot 42 milij. ton oziroma se je proizvodnja dvignila za okoli 11,6%. Od tega povečanja odpade samo na Brazilijo več kot polovica.

V državah SEV se je v preteklem letu dvignila proizvodnja od 198,7 na 205,3 milijona ton ali za 3,3%.

Sorazmerno visoko povečanje proizvodnje je nastalo tudi na Kitajskem in v Severni Koreji, in to za 2,2% milij. ton od 24 na 26,2 milij. ton ali za 10,6%.

Sedaj znani podatki so sicer delno še netočni, dajejo pa prav dobro sliko o dogajanjih na tržišču in v svetovni proizvodnji jekla. Proizvodnja v letu 1977 že dokazuje, da industrijsko razvite države zahoda izgubljajo svoje tržišče v deželah v razvoju in da to ni samo odraz trenutnega stanja, temveč dejstvo, s katerim bodo morali tudi v prihodnje računati. Nove železarne rastejo v Južni Ameriki, arabskih deželah, afriških in azijskih državah in vsaka nova kapaciteta pomeni pokrivanje dosedanjega pomanjkanja jekla za območje, kjer je zgrajena.

Po znanih rezultatih proizvodnje jekla iz preteklega leta ni nikakega znaka, da bi se stanje v letu 1978 izboljšalo, celo slabša se, predvsem v industrijsko razvitih državah, kjer je bilo že tako slabo.

Zanimivo je, da v času izrazite krize v proizvodnji jekla cena staremu železu raste in je dosegla zadnji teden januarja že 75 \$/tono na tržišču v ZDA. V zadnjih treh mesecih je zrasla od okoli 50 \$/tono, za celih 50% na 75 \$/tono.

Ocena je, da se velik del novih kapacitet na svetu, ki so že zgrajene v deželah v razvoju ali bodo pričele obratovati letos, nanaša na električne obložne peči. Za vložek v novih jeklnah je bila predvidena v večini primerov predreducirana, metalizirana železova ruda. Proizvodni stroški za železovo gobo so ne glede na izbran postopek in reductant v vseh primerih višji, kot je bila cena starega železa pred nekaj meseci in so kljub dvigu cen še vedno. Pri takem

odnosu cen je docela razumljivo, da so izbrali za novo proizvodnjo jekla cenejši vložek. Povečanemu povpraševanju je nujno sledil tudi dvig cene staremu železu. Ne trdim, da je cena starega železa edini vzrok in neposreden povod za dviganje cen proizvodov jeklarske industrije, eden od vzrokov je pa gotovo. Prav v zadnjem času v več državah cene jeklarskim izdelkom rastejo in so v Franciji poskočile tudi do 15%, v Angliji

4,6% in nekaterim proizvodom še več. Cene proizvodov železarske industrije so že dvignile ali zahtevajo zvišanje tudi v drugih zahodnoevropskih državah, v ZDA, Kanadi in Japonski. Ocenjujejo, da še nobeno leto niso bile izgube v železarnah na svetu tako visoke kot v preteklem, 1977. letu in bodo podvzeli vse, da letošnje, 1978. leto ne bo še slabše. Nove, višje cene naj bi bile eno izmed zdravil. Milan Marolt, dipl. inž.

»Zadnje čase se Mežičani pritožujejo na račun slabe preskrbe. Ali pri vas ne deluje dovolj aktivno svet potrošnikov?«

»Res je, da se naši krajani večkrat pritožijo nad slabo kvaliteto kruha in zelenjave. Peceč nazadovoljstva je tudi, ker trgovine tako pozno dobijo mleko. Kar pa se tiče našega dosedanjega potrošniškega sveta, svoje vloge ni opravil. Zato smo že v decembru lanskega leta sestavili nov svet potrošnikov in ga bomo predlagali v potrditev zboru občanov. Reči pa moram, da smo se s pretežno večino novih kandidatov predhodno pomenili za pristanek in delovanje v svetu potrošnikov. Mežičani upamo in si želimo, da bi ta novi svet v resnici zaživel ter s svojim delovanjem pripomogel k boljši založenosti in kvaliteti hrane v naših trgovinah.«

»Kaj se v tem času najbolj aktualnega dogaja v Mežici?«

»Kot povsod drugod, so tudi pri nas vsa prizadevanja usmerjena na izvedbo volitev. 19. februarja bomo svečano odprli novo telovadnico, katere investitor je bila naša KS. Pred nami so vsi programi del, ki jih moramo izoblikovati in dati samoupravnim organom v potrditev.«

F. Rotar

ljudje hiteli, da bi nakupili čimveč banan za tiste, ki so imeli gripo. Seveda bi v tej formuli lahko nadomestili banane s solato, kruhovimi drobtinami ali gobani — učinek bi bil enak!

Še posebej radi to izkoriščajo trgovci pri svojih oglaših v časopisih.

Ce je naš cilj resnica, ne pa lenoba in ugodje, ki ga naprej prebavljeno mišljenje da, potem ne smemo dopuščati takega mišljenja.

Predsodki

K napačnemu mišljenju se ne nagibamo zato, ker ne bi poznali zakonov logike, temveč prej zato, ker so v naših lastnih miselnih postopkih napake, zaradi katerih o določenih predmetih nismo pripravljeno misliti naravnost. To so naši »predsodki«.

Izobrazba sama po sebi nas ne obvaruje pred to nezmožnostjo, morala pa nam bi pomagati, da se teh predsodkov osvobodimo. Morala bi bilo najbolj koristno, če bi se vsi skupaj zavedali dejstva, da ima predsodke vsak, in če bi si našli način, kako se upreti njihovemu učinku. Ta učinek je predvsem v nevarnosti, da bi v spisih in govorih, s katerimi se strinjamo, prezrli napačno mišljenje, medtem ko bi zlahka odkrivali napake v tistem, s čemer se ne strinjamo. Zaradi svojih predsodkov radi pozabljamo dejstva, ki za naše stališče niso ugodna, to pa za pravilno mišljenje ni koristno.

Vrednost mišljenja na pravi poti

Pravilno skušamo misliti zato, da bi pravilno delovali. Znanstvena kontrola, ki smo jo dosegli v medicini, strojništvu in vseh praktičnih življenjskih zadevah, kjer smo uporabili to metodo, je odličan primer za uspešnost akcije, ki se opira na pravilno mišljenje.

Res je, da družbeno življenje poteka po ekonomskih zakonih, da avto deluje po zakonih mehanike in človeško telo po fizioloških. Toda z ugotovitvijo, da avto deluje pač po zakonih mehanike, se ne bomo zadovoljili in ga ne bomo pustili, da nas pelje, kamor hoče. Nasprotno, držimo za krmi-

IZ NAŠIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI:

Poudarek ureditvi Mežice

V krajevni skupnosti Mežica smo tokrat za kratek klepet poprosili tajnika Leopolda Golobnika, ki nam je odgovoril na nekatera najbolj aktualna vprašanja iz življenja in dela KS. Tole je povedal:

»Naj že v uvodu povem, da v preteklem letu zaradi višje sile nismo uresničili vseh naših nalog, ki jih je predvideval plan izgradnje s sredstvi krajevnega samoprispevka. Lanskoletni plan je tako med drugim predvideval naslednje: planirali smo, da bomo položili 11.000 kvadratnih metrov površine lokalnih cest s finim slojem asfalta v vrednosti 55.000 dinarjev, nadalje položitev grobega asfalta 1.600 kvadratnih metrov skupaj z zemeljskimi deli v vrednosti 176.000 dinarjev. Vsega tega pa zaradi prevelike zasedenosti cestnega podjetja, ki naj bi ta dela opravilo, nismo mogli. Sicer pa smo redno odplačevali posojilo, ki smo ga dobili za postavitev televizijskega pretvornika. Prav tako smo vrnili 20 odstotkov za skupne namene (izgradnja telovadnice), in sicer 310.000 dinarjev. Plan je tudi predvideval ureditev Trga svobode, in sicer v višini 70.000 dinarjev.«

Ker so dela pri asfaltiranju odpadla, smo porabili precej več denarja za dokončno ureditev mrliške veže. Tako smo samo v letu 1977 zanj porabili 514.056 dinarjev. Celotna investicija objekta velja 1.760.000 dinarjev. Pri tem pa moramo pripomniti, da se je mrliška veža gradila dve leti.«

»Koliko ste zbrali denarja s pomočjo krajevnega samoprispevka in kako ste ga še porabili?«

»V preteklem letu smo zbrali v Mežici s pomočjo krajevnega samoprispevka 1.596.633 dinarjev. Od tega smo porabili za dograditev mrliške veže 541.056 dinarjev, za tv pretvornik 59.010 dinarjev, za ureditev parka svobode in asfaltiranje okolice 422.027,85 dinarjev. 20 odstotni odvod za leto 1976 270.000,801,30 dinarjev, 20 odstotkov za skupne namene v višini 280.000 dinarjev itn.«

Kaj pa predvideva plan za letošnje leto?«

»Težko je v tem času reči kar koli pozitivnega o letošnjem letu, saj še ni znano, kako bo s sredstvi SKIS. Znana so samo sredstva krajevnega samoprispevka. Sicer pa letos nameravamo nadoknaditi zamujeno iz lanskega leta. Tako bomo poskušali asfalti-

rati vse lokalne ceste v Mežici in jih tako dokončno urediti. Predvidevamo, da bomo položili 11.000 finega in 7.300 grobega asfalta. Za to bomo porabili pretežni del sredstev krajevnega samoprispevka. Seveda pa bomo od tega morali odvzeti 20 odstotkov za skupne namene. Nekaj sredstev nameravamo porabiti tudi za notranjo opremo mrliške veže. Ves ta plan bomo predložili na zboru občanov 9. februarja. Pričakujemo, da ga bodo občani tudi potrdili.«

Triki sugestije

Psihološko dejstvo sugestije je, da bodo poslušalci ne glede na resničnost ali morebitne dokaze brez vsakega argumenta verjeli v neko trditev, če jo bomo le dovolj prepričljivo in pogosto ponavljali. Poslušalci bodo še bolj pripravljeno sprejemati sugestijo govornika, ki ima tako imenovani »prestizh«, to je priznan ugled avtoritete, kot ga imajo ministri, uspešni pisatelji idr.

Govornik, ki se poslužuje metode sugestije, ima na razpolago tri stvari: ponovno zatrjevanje, prepričljiv, vztrajen način govorenja, prestizh.

Intelektualna poštenost postavlja zato govornika pred določene zahteve: v javnem govoru ne sme reči ničesar, kar ne bi bil pripravljen braniti v zasebnem argumentu. Nikakor se ne sme posluževati trika politikov, da poštenega diskutanta pobijejo z nepoštenim odgovorom, ki se opira zgolj na prestizh. Ker pa vzdušje govorniških odrov ni naklonjeno intelektualnemu poštenju, ima vsak govornik vse razloge za to, da si temeljito izpraša vest v luči tistega, kar ve o mehanizmu sugestije. Njegova najboljša obramba pred to napako je bistro, kritično in za sugestijo relativno nedovzetno občinstvo, ki dobro pozna trike sugestije, pa tudi razliko med triki in poštenimi argumenti.

Naprej prebavljeno mišljenje

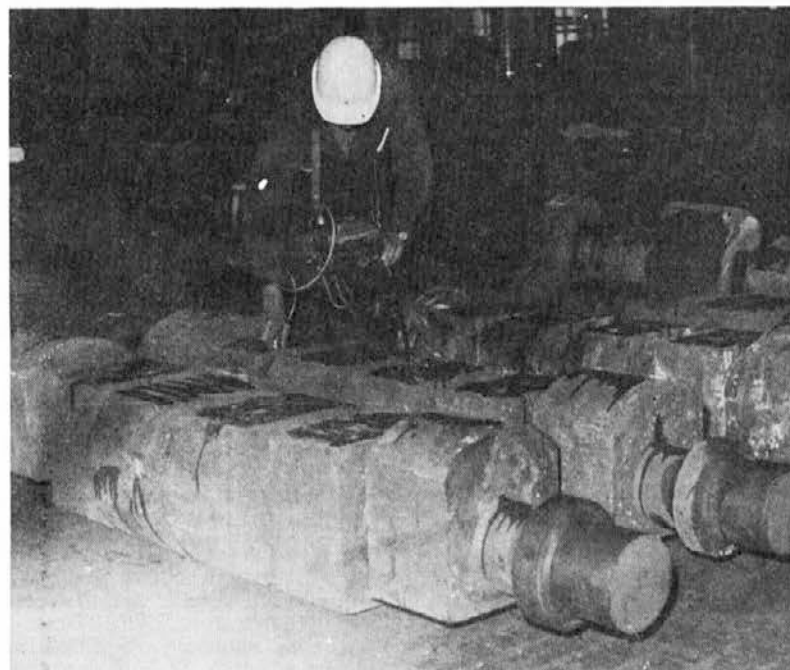
Učili smo se, da je Shakespeare velik pesnik in vsaj tiha predpostavka je bila, da je vse, kar je napisal, popolno. Vsakdo, ki bi tej trditvi skušal razumno oporekati, bi naletel na ogorčenje in nera-

Prava in kriva pota mišljenja

zumevanje, kajti s tem bi vznemirjal naprej prebavljeno mišljenje.

Razlog za sprejemanje naprej prebavljene mišljenja je v tem, da nam daje trajen praktičen odnos do življenjskih primerov. Naprej prebavljeno mišljenje ima tudi to prednost, da si ga v obliki gesla izredno lahko zapomnimo in posredujemo naprej.

Primeri: Nekoč je razsajala gripa in nekdo je rekel: »banane so zelo hranilne.« Nihče ni zahteval dokaza za to trditev, pač pa so

Kontrola

lo, dodajamo in odvezemamo plin, dokler ne vzpostavimo takih pogojev, da nas pelje tja, kamor želimo mi. Ljudje sicer začenejo spoznavati, da je varna vožnja z avtom možna le z razumnim nadzorom. Če opustimo razum, nujno sledi nesreča, kajti avto bo peljal samo po zakonih mehanike.

Ne vem povedati, kaj se bi zgodilo z avtomobilom, v katerem sedimo. Toda vem, da bomo imeli največ možnosti, da bomo ostali živi, če bomo zavestni nadzor in razumno misel uporabljali tudi v nacionalnih in mednarodnih zadevah.

Po R. H. Thoulessu

Kako se ženimo v naši občini

Po podatkih republiškega sekretariata za notranje zadeve SRS za leto 1975 so se v Sloveniji zakonske zveze sklepale na 140 matičnih uradih. Od teh jih glede na opremo ustreza le približno ena tretjina, 37 pa je neprimernih. Ker se odnos občanov do civilnih zakonskih zvez ravna po odnosu odgovornih do sklepanja zakonskih zvez in do urejenosti prostorov za te namene, je prišlo v nekaterih občinah tako daleč, da občani civilnih porok ne upoštevajo, kot bi jih morali.

Kako je s tem v naši občini, smo vprašali Alojza Raška, predstojnika upravnega organa za notranje zadeve pri občinski skupščini Ravne. Takole nam je povedal:

»Da bi bilo sklepanje zakonskih zvez čim bolj svečano, za to si naš organ prizadeva že več let. V zvezi s tem je bilo sprejetih več sklepov. Predvsem naj bi nabavili oblačila za matičarje, novo opremo za poročne prostore, skratka celotno ureditev centralnega prostora za sklepanje zakonskih zvez za vso našo občino. V letu 1977 smo napravili znaten korak naprej, in sicer z nabavo knjig »Najino skupno življenje«, z vizitkami in čestitkami, ki smo jih ob porokah darovali že od leta 1975 naprej zakoncem brezplačno.«

»Kako pa sklepamo zakonske zveze v naši občini?«

»Zakon o zakonski zvezi določa v 28. členu, da se morajo zakonske zveze sklepati pred pooblaščenimi osebo, ki jo imenuje skupščina občine, ob navzočnosti matičarja. Zakonske zveze se sklepajo javno, slovesno, v posebej za to urejenih oziroma določenih prostorih. Kako se ženimo? V Mežiški dolini se lahko poročimo na matičnih uradih v Črni, Mežici in na Prevaljah, kjer se poročajo tudi krajan KS Ravne. Na Ravnah je bilo že pred leti ukinjeno sklepanje zakonskih zvez predvsem zaradi neprimernih uradnih prostorov. Ustreznega prostora ni niti danes. Sicer pa tudi prostori za sklepanje zakonskih zvez v Črni, Mežici in na Prevaljah niso primerni in ne ustrezajo svojemu namenu. Predvsem imamo s temi prostori velike težave zaradi premajhne kvadrature. Prav tako ni niti predsob niti garderob. Skratka, ti prostori so izhod v silo. Čeprav smo na Ravnah že pred 19 leti načrtovali gradnjo novega upravnega občinskega poslopja, v katerem naj bi bil tudi prostor za sklepanje zakonskih zvez, do realizacije še ni prišlo zaradi pomanjkanja denarja.«

»Ali je v naši občini zaslediti, da občani omalovažujejo civilno poroko?«

»Noben državljan ne more skleniti zakonske zveze pred predstojnikom verske skupnosti, preden ne sklene civilne. Opažamo pa, da nekateri smatrajo to zakonsko zvezo pomembno le toliko, kolikor jo morajo zaradi zakonskih določil. Je pa teh občanov vedno manj, saj prihajajo na matične urade zaročenci kot svatje, svečano oblečeni in z godbo. Tudi tujci, ki sklepajo zakonsko zvezo pred našimi organi, to zvezo zelo upoštevajo. Predvsem jim je všeč poročni ceremonial. Je pa že tako, da ima vsak svoje pripombe, tako domači kot tuji zakonci, na račun slabo opremljenih poročnih prostorov.«

Za mnenje o tej dokaj neprijetni zadevi smo vprašali tudi Rudija Vrčkovnika, predsednika občinske skupščine.

LIKOVNE VESTI

ČESTITKA NAGRAJENCEMA

Na letošnji osrednji proslavi slovenskega kulturnega praznika v Ljubljani sta med drugimi umetniki — ustvarjalci prejela Prešernovo nagrado oziroma nagrado Peršernovega sklada tudi akademska slikarja Nikolaj Omerša in Janez Šibila. Omenjamo ju zato, ker sta oba že bila gosta ravnenske slikarske kolonije, ker smo imeli priložnost spoznati njun ustvarjalni postopek ter si ogledati njuna dela. Pa tudi človeško zblizamo se z ljudmi, ki delajo med nami.

Ko jima iskreno čestitamo k visokemu priznanju, si ne moremo kaj, da ne bi opozorili na odnos do udeležencev in del slikarske kolonije sploh: bili so že veliki umetniki med nami in nemara še bodo. Morda bo prav kdo, ki smo se nad njegovimi deli zmrdovali, v prihodnjih letih še prejel podobna priznanja.

RAZSTAVA DEL PETRA JOVANOVIČA

V okviru Vrančevih dni 78 je bila v Likovnem salonu na Ravnah razstava plastik gorenjskega kiparja Petra Jovanoviča. Umetnika smo spoznali ob odkritju njegove plastike na Preškem vrhu, tokrat pa nam je predstavil lesene kipce figur iz Prežihovih

»Tovariš predsednik, tovariš Raško nam je povedal, da vsi trije prostori za sklepanje zakonskih zvez v naši občini niso primerni. Znano nam je, da se poleg teh sklepajo tudi neobvezne svečanosti, kot so zlate poroke in svečana podelitev imen novorojenčkov. Ali bi povedali, kaj se na tem področju pripravlja, saj tako naprej ne more več dolgo? Skratka, kaj vi menite o tem?«

»Po tradiciji naj bi v vsaki krajevni skupnosti imeli urejen manjši prostor za svečanosti, kot so sklepanje zakonske zveze, slavnostne podelitve imen novorojenčkom in tudi druge svečanosti, zlate poroke in podobno. Vendar sedanji prostori niso niti funkcionalni niti po opremljenosti niti po opremljenosti že zdavnaj več ne ustrezajo. Zato je nujno, da v občini zgradimo na enem kraju tak funkcionalni in kulturno opremljen prostor, ki bo služil vsem občanom. V zvezi s tem se že pripravljajo načrti za adaptacijo stare mestne hiše na Ravnah, katere del bi preuredili v sodobno poročno dvorano. Seveda se bodo hkrati uredili tudi vsi drugi potrebni prostori.«

Krajevna skupnost Ravne v ta namen že zbira sredstva s pomočjo krajevnega samoprispevka, vendar to ne bo dovolj. Zato se bomo morali dogovoriti o združevanju še drugih sredstev, da bomo lahko to nalogo končno tudi realizirali. Seveda pri tem ne bo šlo brez sredstev občinskega proračuna. Predvsem pa menim, da bomo morali vsi občani prispevati sredstva, ne samo Ravenčani, saj bo objekt služil res vsem.«

F. Rotar

Sveta Ana

in priznani kulturni delavec Jože Logar.

Zlato Vrančev plaketo je prejel prof. dr. Franc Sušnik za življenjsko delo pri razvijanju kulture v občini.

Vsem iskreno čestitamo!

ZNAMKA V SPOMIN NA SRBSKO — TURŠKO VOJSKO

Ob koncu leta 1877 in na začetku leta 1878 je kneževina Srbije začela vojsko proti Osmanlijevi carjevini, in sicer za osvoboditev zasužnjene ljudstva, ki je bilo še vedno pod petstoletnim jarmom turškega zavojevalca. V srbski nacionalni zgodovini so to vojsko imenovali »vojna za svobodo in neodvisnost.«

Prav temu zgodovinskemu dogodku je posvečena tudi najnovejša poštna znamka, ki jo je dala skupnost JPPT v prodajo 20. februarja. Grafično obdelavo je pripravil Andreja Milenkovič, in sicer na podlagi gravure, ki prikazuje boj za osvoboditev Pirota, tiskana pa je v zavodu za izdelavo bankovcev z večbarvnim ofsetom v polah po devet znamk. Nominalna vrednost je 1,50 dinarja.

Istočasno je dal biro za poštno znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 dinarja oziroma ovitek FDC po 4 dinarje.

f. u.

PRIZNANJA KULTURNIKOM

Ob letošnjem kulturnem prazniku so na slavnostni seji skupščine kulturne skupnosti Ravne podelili Vrančeve nagrade za izredne dosežke na področju kulture v občini. Vrančeve plakete so prejeli Mitja Šipek, direktor temeljne organizacije kontrole kakovosti v železarni, za dolgoletno delo na področju amaterskega gledališča, moški pevski zbor Vres

IZREK

Resnica je laž na dolgih nogah.
Grünbaum

Trditev ni dokaz.
Shakespeare

V praznih glavah je veliko prostora za zlobo.

Robert Lembke

REKREACIJA IN ŠPORT

PRVENSTVO POSAMEZNIH TOZD IN SLUŽB V SANKANJU

Na prvenstvu strojno gradbene-ga vzdrževanja je tekmovalo 68 posameznikov. Pri mlajših moških je zmagal Marjan Gorenšek, drugi je bil Martin Pepevnik, tretji pa Ivan Praznik.

Pri starejših moških nad 35 let je bil najboljši Anton Strekelj, drugim sta se uvrstila Miha Gostencnik in Marjan Zdovec.

Med ženskami je zmagala Jožica Kotnik, drugo mesto je osvojila Marija Lahovnik, tretje pa Mira Konečnik.

Osnovna organizacija sindikata priprave proizvodnje metalurške smeri je imela prvenstvo za moške in ženske. Moški: 1. Polde Mori, 2. Tone Širnik, 3. Milan Butolen. Pri ženskah je zmagala Vida Kovač.

Na tekmovalcu delovne skupnosti kadrovske splošnih zadev je nastopilo 39 tekmovalcev in tekmovalk. Nagrade so izžrebali ne glede na vrstni red udeležencev.

Osnovna organizacija sindikata »elektrotehničnih storitev« je organizirala interno prvenstvo v odbojki, na katerem je sodelovalo sedem ekip. Tekmovanje je bilo v novi dvorani na dveh igriščih hkrati. Prvo mesto je zaslužno osvojila ekipa delavnice jeklarne v postavi: Glavica, Vidovšič, Keršbaumer, Štruc in Paradiž, drugo mesto je osvojila delavnica mehanične, tretje delavnica valjarne in četrto šibki tok. Skupno je tekmovalo 44 električarjev.

Električarji so se pomerili tudi v malem nogometu. Nastopilo je 7 ekip ali skupno 54 posameznikov. Naslov prvaka je osvojila elektro delavnica mehanične pred valjarno in jeklarne. Zmagovita ekipa je nastopila v postavi: Kotsuta, Spanžel, Komerički, Godec, Mršak in Kuserban.

KOROŠKI MARATON

Na Pungartu je bil četrti koroški maraton, na katerem je tekmovalo 350 smučarjev. Tekmovalna proga je merila 17 km. Zmagal je Kalan iz Gorij pred Kalandrom iz Lovrenca. Vrstni red najboljših iz železarne Ravne je bil naslednji: Dretnik, Kranjčan Mirko, Karpač, Sumer, Peruš, Vidovšič, Ugrin, Kranjčan Ivan, Taks in Godec. Med našimi ženskami je bila najboljša Jožica Taks.

Tudi najstarejša tekmovalca šestinšestdesetletna Karel Fanel in Gregor Klančnik sta se uvrstila med prvo tretjino.

TRNOVSKI MARATON

Sindikalna ekipa železarne Ravne je uspešno nastopila na trnovskem maratону na Črnem vrhu nad Idrijo. Vseh sedem tekačev: Jaka Vidovšič, Egon Karpač, Oto Sumer, Mirko in Ivan Kranjčan, Alojz Mlinšek in Rajko Gregorc je prismočalo na cilj med prvimi stotimi, kar je zelo dobro, ker je nastopilo več kot 2000 maratoncev.

SMUČANJE

Več kot 60 najboljših slovenskih smučarjev (razen tistih, ki

nastopajo za svetovni pokal) se je pri Ošvenu pomerilo v slalomu za vrhunski razred. Pri članih je zmagal Andrej Kozelj pred Kuraltom, tretji pa je bil domačin Roman Högl. Pri članicah je premočno zmagala Irena Jež.

Na Zatrniku je bilo republiško prvenstvo v slalomu za mlajše mladince. Miran Stefanovič je osvojil sedmo mesto, Rajko Piko pa sedemnajsto.

V Senthakobu v Avstriji je bilo mednarodno tekmovalje v veleslalomu. Pri članicah je zmagala Irena Jež, med mladinci pa je Stefanovič osvojil sedmo mesto.

Na Starem vrhu nad Škofjo Loko je bilo državno prvenstvo za mladince. Miran Stefanovič je osvojil 13. mesto, Rajko Piko iz Črne pa 29. Nastopilo je 50 mladincev.

V Simonbergu v Avstriji so tekmovali tudi smučarji Fužinarja. Med člani je zmagal Roman Högl, tretji je bil Andrej Högl, sedmi pa Andrej Stefanovič. Pri ženskah je ponovno zmagala Irena Jež, ki je letos v odlični formi. Med mladinci pa se je Mirko Erat uvrstil na šesto mesto.

V Kranjski gori je bilo republiško prvenstvo za mlajše pionirje. V veleslalomu je bil Boris Maklin šesti, Mirjam Videmšek pa 17. V slalomu je dosegel Boris Maklin tretje mesto, Jani Ažnoh 11, Videmškova pa sedmo.

V kombinaciji se je Boris Maklin uvrstil na tretje mesto.

SANKANJE

Na krajevnem prvenstvu, ki je bilo na progi Ivarčko jezero—Rimski vrelec je med člani zmagal Evgen Korinšek, drugi je bil Jože Cestnik, tretji pa Marjan Zdovec. V konkurenci žensk je bila najboljša Vida Kovač.

ODBOJKA

V Ljubljani je bilo republiško pokalno prvenstvo za člane in članice. Pri ženskah je ponovno postala prvaka ekipa Fužinarja, ki je premagala vse nasprotnike: Vič, Gorje, Kočevje, Merkur, Branik in Ljubljano.

Člani Fužinarja so osvojili prvo mesto le v svoji skupini z zmagami nad Kočevjem, Mežico in Polskavo. V finalni skupini so premagali Železarja in Enotnost, izgubili pa odločilno tekmo z Bledom. Že tako okrnjena ekipa je tokrat nastopila še brez Tuška, Urnauta in Košute.

ATLETIKA

V Murski Soboti je bilo republiško prvenstvo v krosu. Koroški atleti so se ekipno uvrstili na odlično drugo mesto takoj za Kladivarjem in pred tekaškimi centri Ljubljano, Mariborom, Velenjem in še šestimi ekipami.

Mlajše mladinke: 3. Darinka Štefl, ekipno druge.

Mlajši mladinci: 4. Okrogelnik, 5. Franc, ekipno drugi.

Starejše mladinke: 2. Skuk, 3. Barle, 6. Kostanjevec, ekipno prve.

Starejši mladinci: 10. Strojnik, ekipno četrti.

Članice: 2. Šober, ekipno tretje. Večina koroških atletov bo prihodnje nedeljo nastopila na državnem prvenstvu v Ljubljani.

NAMIZNI TENIS

V republiški ženski ligi je ekipa Koroške tekmovala v Ljubljani in premagala neposrednega rivala za prvo mesto ekipo Ljubljana-Illirija s 6:3. Tekma z Gorenjsko je bila formalnost, saj so jo naša dekleta dobila s 6:0. Med našimi je bila najboljša Ačkova, ki je dobila vse dvoboje.

V Murski Soboti je bilo republiško prvenstvo za člane in članice, ki se ga je udeležilo več kot sto posameznikov iz 19 klubov.

Večina mladih koroških igralcev se je uvrstila med osem najboljših v raznih kategorijah. Ženska dvojica Trbižan-Horvat je osvojila tretje mesto.

PLAVANJE

V Ljubljani je bilo izločilno predtekmovalje za jugoslovanski pokal, na katerem je sodelovalo šest slovenskih klubov. V vsaki plavalni disciplini so za posamezne klube nastopali le po en član, članica, pionir in pionirka.

Plavalci Fužinarja so sicer na tem tekmovalju osvojili šele tretje mesto za Triglavom in Ljubljano, po skupnem seštevku točk iz vseh treh predtekmovalnih skupin v državi pa so se vendar uvrstili med šest finalistov jugoslovanskega pokala. Ob Ljubljani, Triglavu in Fužinarju so postali finalisti še: Crvena zvezda in Partizan iz Beograda ter Mladost iz Zagreba. Izpadli pa sta med drugimi ekipi favoriziranega Primorja z Reke ter Rudar iz Trbovelj.

Med našimi plavalci je bila najuspešnejša Maja Rodič, ki je zmagala na 100 in 200 m prsno ter 200 m mešano; plavala je tudi v obeh zmagovitih štafetah. Miran Kos je med pionirji zmagal na 100 in 200 m delfin, Tomaž Rodič je dobil obe prsni progi na 100 in 200 m. Prvo mesto je osvojila moška štafeta 4 x 100 m mešano; dekleta pa so dobila obe štafeti 4 x 100 m kravl in 4 x 100 m mešano. V zadnji disciplini so postavile nov državni rekord v kategoriji mladink. Š. F.

LAVINSKI DAN

Vsako leto GRS Prevalje organizira lavinski dan z namenom, da bi opozorili ljudi, kako naj se zavarujejo pred snežnimi plazovi. To velja za vse tiste, ki pozimi hodijo v gore.

4. februarja 1978 smo se že zjutraj zbrali v Črni, od koder smo se z avtomobili peljali v Bistvo. Ustavili smo se ob plazu, ki je zasul cesto. Tovariš Plešnik je razložil, kakšne vrste snega poznamo, kakšne plazove, ter omenil vremenske preobrate v gorah pozimi. Potem smo tudi praktično izvedli vajo z lavinskimi sondami, kako se iščejo ponesrečenci pod plazom. To je počasno in zamudno delo. Ker smo imeli s seboj lavinskega psa, smo zakopali udeleženca v plaz. Potem pa so prikazali, kako poteka reševanje. Najprej da vodič psa raport vodi reševanja, šele zatem začne iskati. Pes je kmalu našel ponesrečenca. Preizkusili smo tudi najnovjšo metodo, tako imenovani »pips«. To sta oddajnik in sprejemnik. Ponesrečenec ga mora imeti vključenega, tako da oddaja.

Ko reševalec prihaja s sprejemnikom vedno bližje ponesrečencu, tem močnejše je piskanje v sprejemniku. Na koncu so prikazali imobilizacijo in prevoz ponesrečenca.

Kljub skromni udeležbi je lavinski dan uspel.

Stanko Mihev

ŠAH

Od 20. 1. do 3. 2. je bilo v Mežici občinsko prvenstvo za posameznike. Pravico udeležbe so imeli štirje prvouvrščeni s klubskih prvenstev. Ker so šahisti iz Črne udeležbo odpovedali, je zastopalo Fužinar in Rudar iz Mežice po pet igralcev, skupaj 10, tako, da je bil turnir tudi kategorijski.

Končni vrstni red je naslednji: Drago Vidmar (Mežica) 8, J. Jesenek 7, F. Kolar 6, T. Prevorčič in N. Ristič (vsi Fužinar) 5,5, Paradiž in Janžekovič (Mežica) 3,5, Vrečič (Fužinar) 3, Triplat 2 in Tevž (Mežica) 1.

Prvo kategorijo sta potrdila Vidmar in Jesenek, medtem ko sta drugo potrdila Kolar in Prevorčič. Pri pregledu medsebojnih rezultatov igralcev Fužinarja in Rudarja je razmerje 17:8 v korist Fužinarja.

Tekmovalci so bili disciplinirani in sodnika F. Arbaiter in C. Matjaž nista imela težkega dela.

Snežno veselje

Kako bomo letos letovali?

Ena izmed dejavnosti TOZD družbeni standard je tudi organizacija letovanja naših delavcev. Ker smo doslej organizirano letovali le v našem počitniškem domu v Portorožu ter delno tudi v Biogradu in Valovinah, poskušamo za letošnje sezono rešiti problematiko letovanja, ki nastaja v zvezi s premajhnimi kapacitetami v omenjenih počitniških domovih, s sodelovanjem na Jugoslovanski turistični borzi v Sarajevu.

Jugoslovanska turistična borza je tržna institucija, kjer lahko tudi organizacije združenega dela na osnovi velikega povpraševanja po turističnih storitvah dosežejo ugodne cene. Organizacijo letovanja delovnih ljudi prek turistične borze v Sarajevu je ocenil kot zelo pozitivno in jo priporočal tudi Svet zveze sindikatov Jugoslavije.

Da bi ugotovili, koliko delavcev naše organizacije združenega dela bi se odločilo za tak način letovanja, smo izdelali kratek vprašalnik, ki ga je dobil vsak zaposleni. Z vprašalnikom smo dobili informacije o zaželenem področju letovanja ter času in številu zainteresiranih za letovanje. Na anketi se je odzvalo 516 zaposlenih, kar skupaj s člani njihovih družin znaša 1512 oseb. To je glede na novost in kratek čas, ki je bil na razpolago, kar lepo številu. Če bodo vsi prijavljeni ostali pri svojih odločitvah, bomo lahko v Sarajevu dosegli primerne cene. To

pa je tisto, za kar se vsi trudimo!

Zavedamo se, da je to popolnoma novo področje, kjer vsi skupaj nastopamo zelo neizkušeni in pri tem ni mogoče mimo določene rizika. Ta rizik pa bomo morali nositi vsi, če bomo hoteli »prebiti led« in začeti tu v našem kolektivu urejevati letovanje za vse delavce, kot to delajo že drugod.

Vse sodelavce, ki so resni interesi za tako letovanje (vsi v Portorož pri obstoječih kapacitetah tako ne morejo) prosimo, da se po dokončni obdelavi anketnih listov odzovejo tudi pri izpolnjevanju že bolj konkretnih prijav.

L. Pavše

ZLATI DELFIN ZA VVZ RAVNE

Nalepko plavanja je v letu 1977 v naši občini osvojilo 221 ali 68 odstotkov malih solarjev. Zato je republiški štab za akcijo »Naučimo se plavati« sredi januarja podelil priznanje Vzgojno-varstvenemu zavodu Ravne na Koroškem z naslednjo utemeljitvijo.

»Vzgojno-varstveni zavod Ravne na Koroškem že od vsega začetka sodeluje pri akciji »Naučimo se plavati«. Ima izredno pozitiven odnos do učenja plavanja svojih otrok, saj bi brez njihove

pomoči bilo zelo težko oziroma sploh ne bi toliko otrok pridobili v bazene.

Akcija v vzgojnovarstvenih enotah ni več akcija, temveč trajna naloga, saj je učenje plavanja predšolskih otrok VVZ uvrstil med redne naloge vzgojnovarstvene dejavnosti, ki jih opredeljuje v letnem delovnem načrtu. V letu 1977 je VVZ občine Ravne o organiziranju in izvajanju plavalnih tečajev za predšolske otroke iz vseh vzgojno-varstvenih enot v občini o zagotavljanju minimalnih varstvenih ukrepov.

Pri tekmovanju za športno značko, kjer je ena izmed disciplin tudi plavanje, je VVZ posvetil vso pozornost tej disciplini, saj so vsi otroci v letu 1977, ki so obiskovali tečaje, osvojili nalepko plavanja.

Čestitamo!

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem bivšim sodelavcem montaže valjev v valjarni za lepo darilo in izkazano pozornost.

Avgust Krauberger

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dragega moža in očeta **Franca Gradišnika** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in mu darovali cvetje. Iskrena hvala govornikom za poslovilne besede, družinam Tušek in Dobnik pa za nesebično pomoč in tolažbo.

Zalujoči: žena in otroci

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi moje drage žene, mame in babice **Gretke Teuž** se iskreno zahvaljujemo za številno spremstvo na njeni zadnji poti in za izraze sožalja. Sosedom hvala za pomoč ob težkih urah, za darovane vence, posebej še mojemu kolektivu, montažni skupini, varilcem, delovodjem SGV, vodstvu SGV, društvu AMD Ravne, PD Ravne, sodelavcem SK Fužinar in vsem ostalim, ki so kakorkoli pomagali ali sočustvovali — še enkrat lepa hvala.

Zalujoči mož Jože in hčerka Vida Zupan z družino.

ZAHVALA

Ob izgubi moža in očeta **Toneta Viltušnika** se iskreno zahvaljujem sodelavcem in OO sindikata TOZD transport za darovane vence in denarno pomoč ter vsem, ki so spremljali pokojnika na zadnji poti. Posebej hvala tov. Dorniku za govor in vso pozornost.

Zalujoča žena in sin

PREBIVALSTVO NA SVETU

Leta 1900 je bilo na svetu 1557 milijonov ljudi, leta 1960 3010 milijonov in leta 1976 4045 milijono-

nov. Po podatkih OZN se dnevno rodi 200.000 otrok. Po nekaterih raziskavah je od nastanka človeka do danes živelo na zemlji 60 do 80 milijard ljudi.

OZN računa, da bo do leta 2000 na zemlji 6500 milijonov ljudi. Največji prirastek beležijo dežele v razvoju.

MED KOLEGI

Poznam kolegico, ki fotografov ne prosi za ostrino, ampak za milost.

Poznam kolega, ki je napredoval s pomočjo jahanja; jaha konjičke svojih nadrejenih.

Poznam kolega, ki ima s svojo ženo skupno le eno stvar — poročila sta se na istem matičnem uradu.

Poznam kolega, ki pri izmenjavi mnenj zmeraj naredi imenitno kupčijo.

Poznam kolegico, ki stlači nogo št. 39 v čevlji št. 37, ne zna pa zapeljati dva metra širokega avtomobila v štiri metre široko garažo.

PROMETNE

Poznam režiserja, ki zapušča trajne vtise samo z odbijačem svojega avtomobila.

Na nezavarovanih železniških prehodih se naredi napaka samo enkrat.

Dve vrsti pešcev sta — hitri in mrtvi.

Autobusi so vozila, v katerih se okna julija ne dajo odpreti, decembra pa ne zapreti.

Letalo je najhitrejša zveza med tem in onim svetom.

LA ROCHEFOUCAULDOVE MAKSIME

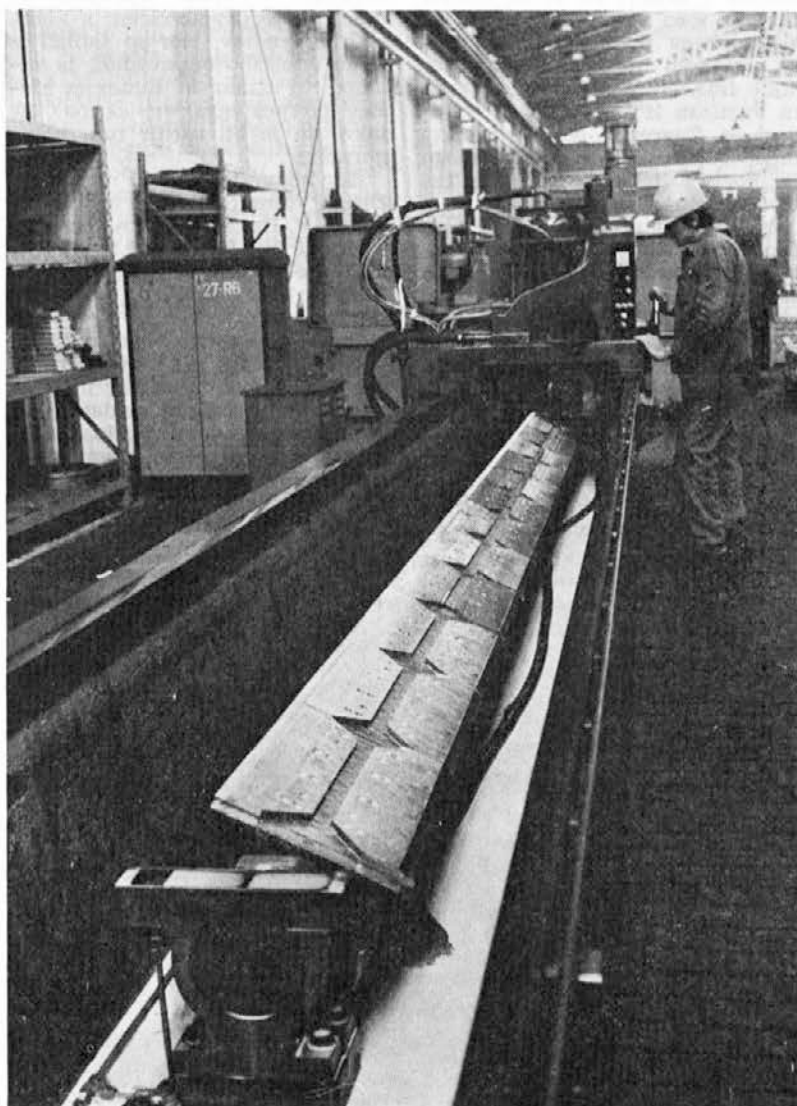
Naj se zde usode še tako različne, je v njih vselej nekakšna izravnava med dobrim in zlim, ki vse izenačuje.

Sreča obrne vse v prid tistim, ki jim je prijazna.

Ljubezen ima samo en izvirnik, a tisoč različnih posnetkov.

Ljubezen do pravice je pri večini ljudi le strah pred krivico.

Duh je zmeraj igrača srca.

Brušenje nožev

Fotografije za to številko so prispevali: V. Povsoč, F. Rotar, propagandna služba in služba za informiranje.